

# Rechtskrondig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen  
Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen  
Postchecknummer : 3185.22

INHOUD :

VLAAMSCH-CONFÉRENTIE DER BALIE BIJ  
HET HOF VAN BEROEP TE GENT. — Zestigste  
verjaardag harer stichting. — Plechtige  
openingszitting.

REDE VAN MR STAGIER  
Mr DE CORDIER. — De naorlogsche ontwikkeling  
der Dictatuur.

RECHTSpraak :  
Hof van Beroep Brussel. — 9e Kamer. — 6 No-  
vember 1933 en Boetstraffelijke Rechtbank te  
Antwerpen. — 8e Kamer. — 5 Juli 1933. —  
Arbeidsongeval. — Schuld van werkgezel. —

Vraag van echtgenoot van 't slachtoffer voor  
morele schade niet ontvankelijk.  
Gehuwde vrouw. — Gemeen in goederen. — Aan-  
stelling als burgerlijke partij. — Echteelijke  
machtiging. — Ontvankelijk.

NEDERLANDSCHE RECHTSpraak.  
Hof Leeuwarden. — 5 October 1933. — «Friesch»  
in de rechtspraak.

DE VERVLAAMSCHING VAN HET GERECHT.  
RECHTERLIJK LEVEN.  
CURIOSA.

## Vlaamsche Conferentie der Balie bij het Hof van Beroep te Gent.

### Zestigste verjaardag harer stichting

#### Plechtige Openingszitting

De Vlaamsche Conferentie van Gent hield  
Zaterdag, 18 November, haar plechtige op-  
ningszitting in de gehoorzaal der eerste kamer  
van het Hof. Talrijke magistraten en advocaten  
hadden de uitnodiging der Conferentie beant-  
woord. Onder de aanwezige magistraten be-  
vonden zich de heer Voorzitter van het Hof van  
Beroep, Lagae, de heeren Langerock, Van  
Winckel, Verbeke en De Poortere, raadsheeren,  
de heer De Ruyck, Voorzitter der Rechtbank  
van eersten aanleg. De heer Procureur-Generaal,  
de heer Procureur des Konings, raads-  
heer Verhulst en Mr Lebon, Voorzitter van den  
Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden, lieten  
zich verontschuldigen. Op het podium de be-  
stuursleden van de Conferentie en de afge-  
vaardigden der zusterconferenties.

Prof. Mr Kluyskens, Voorzitter, opende de  
vergadering. Na een woord van dank aan de  
aanwezigen en vooral aan de afgevaardigden  
der zusterconferenties, wees hij op de taak  
van de Conferentie bij het vormen van een  
hoogstaanden Vlaamschen juristenstand. Voor  
de toekomst is hij optimist. Aan onze jonge  
Vlaamsche Universiteit wordt gewerkt om den  
achterstel van 100 jaren goed te maken. De  
bekomen uitslagen bewijzen reeds hoe schrom-  
melijk de menschen, die beweerd hebben dat  
vernederlandsching een verlaging van het cul-  
tureel peil voor gevolg zou hebben, zich heb-  
ben vergist. De jongere generaties die van het  
volgend jaar af aan de balie zullen komen, zul-  
len een degelijke wetenschappelijke vorming  
hebben in de eigen taal, zoodat over enkele  
jaren de meerderheid der Gentsche balie  
vlaamschsprekend zal zijn. Het is echter Vlaam-  
sche plicht dat de jonge Vlaamsche juristen  
zich zouden ontwikkelen door studie. Daarom  
hoopt spreker dat de jongere confraters zullen  
begrijpen dat zij actief moeten deelnemen aan  
de werkzaamheden der Conferentie en aldus  
bewijzen dat onze Conferentie, alhoewel meer  
dan 60 jaar oud, toch vol levenskracht is.

Daarna geeft de voorzitter het woord aan Mr  
Stagier, die een uitstekend verslag van de

werkzaamheden der Conferentie gedurende  
haar 60-jarig bestaan geeft, verslag dat ons  
aantoont hoe groot de vriediensten geweest  
zijn van de Gentsche Conferentie in den strijd  
om een Vlaamsche rechtscultuur.

Mr De Cordier houdt daarna de feestrede.  
Hij had als onderwerp gekozen : « De naor-  
logsche ontwikkeling der dictatuur ». Zijn rede  
was een schitterend stuk hedendaagsche poli-  
tiek geschiedenis, dat onze lezers het genoe-  
gen zullen hebben hierachter in ons blad afge-  
drukt te vinden.

De voorzitter wenschte spreker van harte ge-  
luk en prijst vooral zijn objectiviteit. Hij neemt  
echter de gelegenheid te baat om zijn grondi-  
gen afschuw voor elken vorm van dictatuur uit  
te spreken. Hij houdt van vrijheid en volksme-  
dezeggenchap.

Het feestmaal had plaats in het St. Jorishof.  
Een dertigtal confraters deden zich te goed aan  
het welgevuld en overvloedig opgediend menu.

De voorzitter wenschte nogmaals den spreker  
geluk en dankte de afgevaardigden der zuster-  
conferenties. Mr De Schrijver bracht den groet  
van den Bond der Vlaamsche rechtsgeleerden  
en herdacht tevens Mr Hillen, welke tien jaar  
geleden, de Vlaamsche Conferentie van Ant-  
werpen vertegenwoordigde op de herdenking  
van het vijftigjarig bestaan der Conferentie en  
er zijn groote gaven liet blijken door eene  
schitterende tafelrede te houden, welke al de  
aanwezigen zich nog herinneren.

Namens de zusterconferenties spraken Mters  
Van Hoorebeke, die den groet bracht der Con-  
férence française, Mr Schmit die, alhoewel te  
Luik geboren, eene Nederlandsche rede hield  
namens de Conférence du Jeune Barreau uit  
Brussel, en Mr. Verougstraete, die namens het  
Vlaamsch Pleitgenootschap te Brussel, den  
groet bracht der confraters uit het betwiste  
land aan de meer gelukkige bewoners van het  
heroverde land.

Het was een uiterst welgelukte herdenking  
van het zestigjarig bestaan der Gentsche Con-  
ferentie.

## Rede van Mr Stagier

Hooggeachte Heeren,  
Waarde Confraters,

Onze Conferentie, welke thans 60 jaar be-  
staat, is niet de oudste Vlaamsche advocaten-  
vereniging aan de Gentsche balie.

Rond 1860 kwamen aan de Gentsche balie de  
eerste oud-leden van het T. S. G., 't Zal Wel  
Gaan, dat in 1854 aan de Gentsche Universiteit  
was gesticht. Deze jonge vlaamschgezinde ad-  
vocaten stichten een Vlaamsche Advocaten-  
club. Veel is er over deze vereniging niet be-  
kend.

Zij hield hare vergaderingen in de lokalen  
der maatschappij « De Taal is gansch het  
Volk » en had een zeer kort bestaan, daar en-  
kele der meest ieverige leden de balie verlie-  
ten.

Den 17 Augustus 1873 werd de eerste taal-  
wet, namelijk de wet op het gebruik der talen  
in strafzaken, afgekondigd.

De Gentsche balie had in het tot stand ko-  
men dier wet een groot aandeel.

De besprekingen in het Parlement duurden  
sinds jaren en schenen op een dood punt te  
zullen geraken, wanneer de ophefmakende  
zaak Schoep het vraagstuk weer op den voor-  
grond bracht.

Naar aanleiding van deze zaak, stelden twee  
jonge advocaten der Gentsche balie, Mters  
Obrie en Fredericq, een adres op, om het Par-  
lement te verzoeken, zonder verwijl, het wets-  
voorstel Coremans aan te nemen. Zij boden  
aan hunne confraters dit adres ter onderteke-  
ning aan, en niet minder dan 75 advocaten,  
waaronder oud-minister Rollin, verschillende  
oud-staffhouders en zeven leden van den Tuch-  
raad, teekenden. In en buiten het Parlement  
was de indruk zeer groot, vooral omdat vele  
onderteekenaars gekend stonden als niet  
vlaamschgezind.

De wet was dus afgekondigd. Wat zou er  
echter van de toepassing terecht komen ?

Het onderwijs was immers Fransch van hoog  
tot laag. Vele magistraten en advocaten ken-  
dden geen of slechts zeer gebrekkig Neder-  
landsch.

Zelfs kenden de weinige advocaten, die onze  
taal machtig waren, de Nederlandsche rechts-  
taal niet. Wie zou het onder dergelijke om-  
standigheden aandurven in het Nederlandsch  
te pleiten ?

Daarom aanzagen de twee ontwerpers van  
het adres onzer balie het als een plicht een  
vereniging in het leven te roepen, die door het  
inrichten van pleitoefeningen in het Neder-  
landsch, de confraters in de mogelijkheid zou  
stellen mede te werken aan de toepassing der  
taalwet en die tevens zou waken op de toe-  
passing dier wet en de vervlaamsching van het  
gerecht zou bevorderen.

Een eerste vergadering werd gehouden den  
17 November 1873. Drie en dertig confraters  
hadden den oproep der inrichters beantwoord.  
Een bestuur van vijf leden werd aangesteld. De  
eerste bestuursleden waren : J. De Vigne, A.  
Fredericq, J. Obrie, K. Van Acker en J. Vuyl-  
steke.

Het ledental steeg in de eerste jaren zeer  
vlug. In 1881 telde de Conferentie reeds meer  
dan honderd leden. Hierbij dient echter opge-  
merkt dat talrijke magistraten en ook enkele  
doctors in de rechten, welke niet bij de balie  
waren ingeschreven, als lid werden opgeno-  
men ; sinds den oorlog is dit gebruik verdwe-  
nen en telt de Conferentie uitsluitend advoca-  
ten als leden.

De bedrijvigheid der Conferentie was zeer  
groot. Van November tot Mei en soms tot Juni  
of Juli, werd er elken Donderdag namiddag  
gepleit.

Onnoodig u te zeggen dat het totaal der  
sinds haar ontstaan, in den loop der jaren be-  
pleitte stellingen, een ontzaglijke lijst vormt.  
In de gedrukte jaarverslagen kan men ze terug-

vinden. Vele onzer oudere confraters zijn als  
pleiters, O. M. of rechters, in deze gedingen op-  
getreden.

Slechts bij uitzondering werd een zitting ge-  
wijd aan het houden van een voordracht. Sinds  
den oorlog is hierin verandering gekomen. De  
zittingen hadden plaats in de gehoorzaal der  
burgerlijke rechtbank.

De uitslag der werking van de Conferentie  
bleef niet uit. Niettegenstaande het onderwijs  
Fransch bleef nam het aantal in het Neder-  
landsch pleitende zaken voor de correctionee-  
le rechtbank meer en meer toe. Van 138 in  
1876, was het in 1880 tot 292 gestegen. Ook  
voor het assisenhof werd meer in 't Neder-  
landsch gepleit, vooral na 1877. Vanaf dit jaar  
werd bij het begin van elken zitting van dit  
Hof, door de secretaris der Conferentie aan  
den Voorzitter van het Hof de lijst medege-  
deeld der leden die in het Nederlandsch de  
verdediging der behoeftige beschuldigden be-  
geerden voor te dragen.

Voor de andere rechtbanken bleef echter het  
in 't Nederlandsch pleiten een uiterste zeld-  
zaamheid. Het waren dan ook heele gebeurte-  
nissen op het paleis, wanneer in December  
1875 twee leden der Conferentie eene zaak in  
't Nederlandsch pleitten voor de Rechtbank van  
Koophandel en wanneer, een jaar later, in eene  
zaak welke voor het Hof van Beroep in het  
Nederlandsch werd gepleit door Mr Karel Van  
Lcker, de heer advocaat-Generaal, De Paepe,  
in dezelfde taal lezing gaf van een zeer breed-  
voerig advies over gewichtige rechtspunten.

Buiten hetgeen het oefenen hare leden in  
het gebruik der Nederlandsche rechtstaal be-  
treft, aanzag, zooals wij reeds eerder zegden,  
de Conferentie het ook als haar taak te wa-  
ken over de toepassing der taalwet en de be-  
vordering van de vervlaamsching der rechts-  
wereld. Herhaaldelijk werd zulks door de Con-  
ferentie bevestigd.

In 1887 stelde de Tuchtraad voor de twee  
Conferenties te ontbinden en één enkele twee-  
talige Conferentie op te richten.

Onze Conferentie weigerde op dit verzoek  
in te gaan en motiveerde hare weigering, in een  
brief welke zij den 2 Januari 1887 tot den heer  
stafhouder richtte, o.a. als volgt : « De Vlaam-  
sche Conferentie, ofschoon zij, evenals de Fran-  
sche Conferentie, zich tot doel heeft gesteld,  
de rechterlijke wetenschap en welsprekendheid  
te beoefenen, heeft zij echter door den geest  
van hare instelling zelf, eenigszins eene bijbe-  
doeling, welke haar eigen is, namelijk dat zij  
op eene gansch bijzondere manier pleegt te  
waken op de toepassing en uitvoering van de  
wet betreffende het gebruik van het Neder-  
landsch voor de strafrechtbank » ;

Ook op de plechtige openingszitting van 12  
November 1898, legde de Voorzitter, Mr Albert  
Fredericq, in zijn redevoering, den nadruk op  
die Vlaamsche doelstelling der Conferentie.  
« Onze vereniging heeft, naar luid van hare  
grondslagen, tot doel het beoefenen der rech-  
terlijke wetenschap en der rechterlijke welspre-  
kendheid door middel der Nederlandsche taal.  
Ik mag er gerust bijvoegen, zij heeft tot plicht  
dde verwezenlijking der leuze alles Vlamingen :  
In Vlaanderen Vlaamsch, Vlaamsch op rechter-  
lijk gebied in Vlaanderen, omdat er geen recht  
kan bestaan, waar de waarborgen der verde-  
diging worden miskend ; Vlaamsch op rechter-  
lijk gebied, omdat het gebruik der moedertaal  
een onverjaarbaar natuurrecht is voor het volk,  
Vlaamsch op rechterlijk gebied omdat de voor-  
rechten aan een taalaristocratie toegekend, niet  
kunnen worden gedeeld, omdat volkomen ge-  
lijkheid voor allen moet worden gewaar-  
borgd ».

De bedrijvigheid der Conferentie op  
Vlaamsch gebied, was zeer groot. Ontelbaar  
waren de vertoogen en adressen, welke door  
de Conferentie aan Regeering en Parlement  
werden gezonden, in verband met de toepas-  
sing der taalwetten en het verbeteren en uit-  
breiden dezer wetten. Ik spaar u de lange op-  
sommings dezer adressen. Zij werden telkens  
als bijlagen gedrukt in de jaarverslagen.

Het weze voldoende er op te wijzen dat de wet van 1889, welke deze van 1873 kwam aanvullen, uitging van onze Conferentie. In 1881 werd door 109 Gentsche magistraten en advocaten een verzoekschrift naar Brussel gezonden waarbij, steunende op de ervaring, werd gewezen op sommige onvolmaaktheden en leemten der wet van 1873. Het verzoekschrift bevatte tevens de tekst van een wetsontwerp dat tot grondslag diende van het ontwerp dat later de wet van 1889 werd.

De activiteit der Conferentie duurde zonder onderbreken voort tot in juli 1914. Wel waren er hoogte- en laagtepunten in hare werking.

Sommige jaren was de bedrijvigheid der leden grooter, andere jaren was ze eerder gering. Dit onafgebroken bestaan, gedurende een zoo lange periode, binst dewelke de « Conférence Française » herhaaldelijk voor lange tusschenpoozen ophield te bestaan, heeft onze Conferentie vooral te danken aan de onvermoeibare activiteit van Mr Albert Fredericq. Natuurlijk ware het onrechtvaardig te willen miskennen, dat ook andere confraters groote diensten aan de Conferentie hebben bewezen. Ik denk hierbij aan de voorzitters en secretarissen en in de eerste plaats aan Mr Camiel Siffer, die gedurende 14 jaar dit laatste ambt vervulde.

Doch Meester Fredericq was de ziel der Conferentie.

Hij was, zooals reeds gezegd, de ontwerper harer stichting. Meer dan 20 jaar was hij haar voorzitter. Gedurende vijf en dertig jaar was hij de trouwste bezoeker der wekelijksche vergaderingen. Elke Donderdag namiddag was hij aanwezig en hij schaamde er zich niet over, na meer dan twintig jaar practijk aan de balie, samen met de stagisten, als pleiter in de Conferentie op te treden.

Moge de wensch welke na zijn door door de Conferentie werd aangenomen, dat eens zijn beeltenis op eene ereplaats zou tronen in de bibliotheek der Gentsche balie, in vervulling treden.

De oorlog kwam de werkzaamheden der Conferentie stop zetten. Het bleek zeer moeilijk ze na den oorlog weer op te richten. Na enkele mislukte pogingen werden de werkzaamheden hervat in 1922.

Enkele vergaderingen werden gehouden. Toch vlotte het niet best en toen op de plechtige openingszitting van 8 Maart 1924 het vijftigjarig bestaan werd gevierd, eindigde mijn voorganger, Mr Van Overbeke, zijn verslag met een noodkreet: de Conferentie is in gevaar!

Werd zijn noodkreet gehoord, of was men misschien al te zwartziende geweest? Ik kan deze vraag niet beantwoorden. In elk geval de Conferentie bleef bestaan en zette hare werkzaamheden voort. Dit ging niet zonder veel moeilijkheden.

Het past hier een woord van hulde te brengen aan de voorzitters en secretarissen die, spijts de onverschilligheid en het gebrek aan werklust van velen, de Conferentie in het leven hielden.

Thans begint de Conferentie haar 61e jaar.

Hoefte het, onder de huidige omstandigheden, gezegd dat haar bestaan niet overbodig is geworden.

Nu de vervlaamsching onzer rechtbanken werkelijkheid wordt, is de beoefening onzer Nederlandsche rechtstaal zeker noodzakelijker den ooit.

Bovendien wees niemand minder dan Prof. Bellefroid er op, dat onze rechtstaal nog in volle wording is en dat de Vlaamsche Conferenties, bij deze wording, een grooten rol kunnen spelen.

Ook voor wat betreft het vervlaamschen der rechtswet, is de taak onzer Conferentie verre van volbracht.

Wij twijfelen er niet aan dat de noodzakelijkheid van het voortbestaan en van eene grotere activiteit van de Vlaamsche Conferentie, door de jongere confraters zal begrepen worden.

Wij meenen dat het verhoogd aantal leden en vooral de toetreding van vele jongeren, voor dit nieuwe jaar, eene hoopvolle toekomst waarborgt.

## Pas verschenen:

Constant SMEESTERS  
en H. ROUWENS

## Handboek voor het Belgische Handelsrecht

Brussel F. Larcier. 415 bladz.

EEN BOEK DAT ELK VLAAMSCH  
JURIST DIENST TE KOOPEN!

# De naoorlogsche ontwikkeling der Dictatuur

Rede uitgesproken door Mr De Cordier op de plechtige openingszitting van de Vlaamsche Conferentie der Balie van Gent op 18 November 1933

Men kan gerust beweren dat er op dit oogenblik geen land meer in Europa bestaat, waar niet de dictatuur, ofwel als staatsvorm ingevoerd of in wording is, of waar zij ten minste niet aangeschreven staat op het programma der verwezenlijkingen van bepaalde politieke partijen of van bepaalde groepeeringsvormen.

Wat onmiddellijk opvalt, naast het feit dat de dictatuur-gedachte eene geweldige uitbreiding heeft genomen, is, dat zij niet alleen slaat op de hervorming van de bestaande regeeringsvormen of zuiver staatkundig gebied, maar dat zij tevens beoogt grondige wijzigingen te verwezenlijken in de bestaande toestanden en instellingen op maatschappelijk en vooral op economisch gebied.

Deze grondige en diep-algemeene omvorming onderscheidt de huidige dictatuur-gedachte van wat het dictatorschap vroeger in de geschiedenis is geweest en schijnt er op te wijzen dat haar opkomen thans de voorbode zou zijn van eene volledige omvorming van de maatschappij en dat — eens te meer — de geschiedenis op een keerpunt staat.

Welke de algemeene oorzaken zijn van het opbloeien van de dictatuur, uit welke behoeften zij is ontstaan, welke hare kenmerken zijn en in groote trekken hare organisatie, en ten titel van besluit wat zij tot op heden te betekenen heeft en in hoeverre zij als goed en doelmatig voorkomt: dit is het voorwerp dezer behandeling.

Er kan natuurlijk geen spraak zijn in deze enkele bladzijden een overzicht te geven van de ontwikkeling en van de verwezenlijking der dictatuur-gedachte in alle landen, noch tot in het detail de organisaties en de instellingen die zij heeft tot stand gebracht weer te geven. Wij hebben gemeent te moeten blijven bij de grondstellingen en bij de algemeene kenmerken van de dictatuur en deze in het licht te stellen door een vergelijkend onderzoek van de hoofdbeginselen van de dictatuur waar zij zich in hare scherpste en meest radicale vormen voordoet nl. in Rusland, in Italië en in Duitschland.

De dictatuur is geen absoluut nieuwe staatsvorm.

Oud-Griekenland heeft de dictatuur gekend en in de Romeinsche Republiek, waar zij aan vankelijk als tijdelijke macht werd opgedragen, in buitengewone omstandigheden, nl. wanneer kriegsgevaar den Staat bedreigde, is zij nadien tot regeeringsvorm uitgegroeid onder Cornelius Sulla en Cesar; sindsdien ook is zij nu en dan onder verschillende vormen in de geschiedenis voorgekomen, doch meestal is zij slechts van korten duur geweest. Op te merken valt dat de benaming « dictatuur » schijnt voorbehouden te zijn aan den absolutistischen regeeringsvorm die tot stand gekomen is door wapengeweld of staatsgreep en die verwezenlijkt is door revolutie of door het plotseling omverwerpen van de bestaande wettelijke machten. Hoe absolutistisch het koninkdom of wel andere grondwettelijke regeeringsmacht ook in den loop der geschiedenis moge geweest zijn, nooit heeft men haar de benaming van dictatuur toegepast.

Het kan wellicht voorbarig schijnen van nu reeds een oordeel uit te brengen over de betekenis van de dictatuur: slechts in twee landen heeft de dictatuur — en dan nog heeft zij in deze twee landen een grondig verschillende vorm — een zekere bestendigheid; dat is nl. in Rusland en in Italië. In Duitschland is zij nog in wording. In Spanje is zij slechts tijdelijk geweest en heeft zij bovendien een vorm aangenomen, welks bestaan uitsluitend aan het wapengeweld verbonden was en die als staatkundige instelling niets van betekenis heeft teweeggebracht.

Toch kan het niet ontkend worden dat het juist op het oogenblik is dat eene omwenteling in de gedachte tot hare ontplooiing komt, dat zij voor ons het meest belangwekkend is en dat wij, in staat gesteld deze ontplooiing te volgen door de uitbreiding van de pers, het best de betekenis dezer ontwikkeling kunnen beseffen.

Voor al het jongere geslacht hoeft niet te wachten tot wanneer eene nieuwe gedachte of instelling tot hare verwezenlijking gekomen is om de waarde en de betekenis dezer gedachte of van deze instelling na te gaan: het werk van de geschiedenis is geen opbouwend werk.

Geen onderwerp heeft, meenen wij, meer literatuur voortgebracht dan het vraagstuk van de staatkundige maatschappelijke hervormingen die sinds het begin van de 20e eeuw en vooral sinds de wereldoorlog, zijn ontstaan. De algemeene kentering van deze litteratuur is eene ophef van de nieuwe hervormingen en een scherpe kritiek van het liberaal individualisme en van de vrijheidsideologie van de 19e eeuw. Vooral de instelling van het parlementarisme heeft het hard te verduren gehad. Veel onzinnige zaken werden over het vraagstuk geschreven: orakels die met zekerheid de

toekomst voorspellen ontbreken niet. De romantiek en de legende hebben een ruim aandeel.

Hoe het ook weze, het staat vast dat de geschiedenis van het economisch, maatschappelijk en staatkundig leven op een keerpunt staat en dat deze kentering gekenmerkt is door eene volledige en radicale reactie tegen de algemeene-gangbare gedachten der 19e eeuw.

De staatkundige inrichtingen, ontstaan in de 19e eeuw, zijn de uiting van het liberalisme en van het individualisme, waarvan de grondslag was de hoogst mogelijke vrijheid en onafhankelijkheid van den enkeling: « De tusschenkomst van den Staat kan slechts gedoogd worden daar waar de algemeene belangen van het land zulks absoluut vereischen ».

Op politiek gebied werd het parlementarisme aangezien als de meesst volmaakte vorm van deze individuele vrijheid, en in feite moet het erkend worden dat het parlementair stelsel voortreffelijk werkte zolang er slechts twee — soms drie — belangrijke partijen in aanwezigheid waren, zooals het geruimen tijd in vele Europeesche landen het geval is geweest en dit meestal, omdat in den grond deze partijen in de algemeene politieke en economische richting van een land, dezelfde doeleinden beoogden, hoewel de middelen verschillend waren. Wanneer echter, onder den drang van het marxisme, de democratische bewegingen zijn tot stand gekomen en zich verder hebben ontwikkeld, zijn door de logische aanpassing, nl. door de invoering van het algemeen stemrecht, deze gebreken van het parlementair stelsel voortdurend toegenomen. Niet alleen de menigvuldigheid van de partijen is een remming geweest in de normale werking van het parlementair regiem, maar wat vooral de breuk heeft voltrokken en de ontredender heeft teweeggebracht, is dat het sociale verschil in de vertegenwoordiging tot zijn recht is gekomen, waarvan het onmiddellijk gevolg is geweest: de verlamming van de wetgevende en diensvolgens van de uitvoerende bedrijvigheid, omdat niet alleen daaruit ontsproten is een gronzeloos misbruik van het recht van discussie en van verzet, maar ook en vooral omdat de regerende en vooral de candidaat — regerende partij — en in vele aangelegenheden aarzelden eene positie in te nemen terwille van de tegenstrijdige belangen die deze partijen in zich zelf moesten verzoenen en inwilligen.

Waaruit dan verder is voortgevloeid, gemis aan richting, verlies van eenheid in de leiding en ten slotte het verdwijnen van alle staatkundig gezag.

En de verwarring heeft steeds toegenomen met het opkomen van de talrijke nieuwe en belangrijke problemen die de ontwikkeling van den modernen tijd met zich heeft meegebracht. En dit is, meenen wij, behoudens de aan ieder land eigene omstandigheden, de algemeene gang geweest van het parlementair regiem in ongeveer alle landen.

Het valt dan ook onmiddellijk op dat de oorzaken die den achteruitgang en de ongenade van het parlementair systeem hebben bewerkt juist ook deze zijn die aanleiding hebben gegeven tot het ontstaan en den groei van de dictatuur.

Wat de dictatuur dadelijk en overal verwezenlijkt heeft, is door de vernietiging of ten minste de ontcrachting van de andere politieke partijen ten voordeele van ééne partij, aldus de herstelling van het gezag en van de eenheid van leiding, te bewerken in handen van den leider dezer partij.

Doch niet alleen op zuiver politiek- en regeeringsgebied, laten wij zeggen, is er eene reactie ontstaan tegen de gedachten der 19e eeuw, ook en vooral op economisch gebied is er eene gedachtenstrooming opgekomen die afbreekt met al het voorgaande en zich aansluit bij de nieuwe regeeringsvorm. In dit domein vooral zal de bestaande en de komende staatsmacht nieuw en constructief werk op te richten hebben. Tot zeer onlangs nog waren de economische vraagstukken het voorrecht van eenige specialisten. Doch sedert den oorlog en vooral sedert het ontstaan der wereldcrisis, hebben de financieele-, nijverheids- en handelsvraagstukken een steeds groenend belang ingenomen dat meer en meer het belang van de eigenlijke politieke actie verdringt;

Indien de dictatuur te aanzien is als eene revolutionnaire beweging, zal zij wel in de eerste plaats als eene economische revolutie te bestempelen zijn.

Laten wij nu nagaan in de verschillende landen waar de dictatuur iets krakeristieks vertoont, welke hare hoofdenkenmerken en grondbeginselen zijn en hoe deze in het dictatoriaal regiem zijn uitgewerkt.

Volgen wij de chronologische orde: eere aan wien eere toekomt.

## DE DICTATUUR VAN HET BOLSEJWISME

is ontsproten uit de Russische revolutie van 1917. In tegenstelling met de latere dictaturen heeft de Bolsjewistische omwenteling van het begin af eene richting gevolgd die vastgelegd was — in hare groote trekken wel te verstaan — in het werk van Lenin: « Staat en Revolutie ».

De doctrine is hier niet het gevolg geweest van de daad, maar zij is de daad voorafgegaan en de Bolsjewistische verwezenlijkingen zijn wél de uitwerking geweest — mits natuurlijk wijzigingen en aanvullingen die de omstandigheden en de practische ondervinding hebben meegebracht — van de grondtheorie van Lenin.

Zooals Prof. Van Dievoet het in zijn werkje over Anti-Parlementarisme uitlegt, omvat het plan van Lenin drie etappen:

De 1e etappe is de omwenteling die den bourgeois-staat vernietigt.

De 2e etappe is de opbouw van een nieuwen staat, de dictatuur van het proletariaat, onder den vorm van een sowjet-republiek: die dictatuur is noodig om allen weerstand van de kapitalisten te keer te gaan en om aan het volk toe te laten den opbouw van de socialistische economie te voltrekken.

De 3e etappe: de dictatuur van het proletariaat moet de plaats ruimen voor de communistische maatschappij, waarin volgens Lenin en Marx, de macht van de mensch vervangen wordt door het beheer der goederen, hetgeen het uiteindelijke doel is van het communisme.

Wij zien dus dat in de opvatting van het communisme, de Staat — in casu de dictatuur — slechts een voorbijgaande, historische rol heeft: de Staat is slechts een middel, een werktuig: eens dat het doel van het communisme bereikt is, nl. wanneer het voliedig collectivistisch bezit, de gemeenschappelijke productie en de gelijke verdeling van de goederen zal doorgevoerd zijn, moet de Staat verdwijnen, en zal hij van zeli verzwinden. « De Staat streft af » had reeds Marx geschreven en Lenin hield voor dat de staatsmachine zoo onbeduidend en zoo simpel moest worden dat ieder keukemeid den Staat zou kunnen regeren.

De Russische revolutie is dus ten slotte en voor ales een economische revolutie.

Staatkundige hervormingen betracht zij in den grond niet, vermits de Staat bestemd is om te verdwijnen eens dat zijn rol vervuld is. Ook de sociale doeleinden zijn voor het sowjetregiem zeer eenvoudig, vermits zij voorop stelt dat de sociale indeeling te herleiden is tot één type: de arbeider, de proletarier.

De stichters en leiders hebben het nooit onder stoelen of banken gestoken: het staatsbeheer beoogt niet het algemeen welzijn, tenzij dit te vereenzelvigen is met het welzijn van het proletariaat.

Ondertusschen is het Bolsjewisme nog verre van zijne verwezenlijking en schijnt het heel traag een derde fase te naderen: de dictatuur heeft nog hare historische rol niet vervuld: integendeel, zij vier nog hoogtij en schijnt een nog steeds scherper wordende dwangvorm aan te nemen.

Wat het bolsjewistische dictatuur-regiem in de eerste plaats kenmerkt, is de onderdrukking van alle ander partijen dan de communistische: de heerschende partij duldt geen andere partij naast zich.

Weliswaar vormen de leden der partij in de onderste lagen slechts eene betrekkelijk kleine minderheid, niet alleen in de bedrijfsvergaderingen, maar ook in de lagere verkozenen lichamen, in de sowjets van de dorpen en steden; doch naarmate de organisatie van meer belang wordt, gaat ook het aantal leden in stijgende verhouding, zoodat ten slotte al de hoogste posten zich in handen bevinden van beproefde leden der partij.

Buiten « de » partij is geen organisatie mogelijk.

Wetgevende en uitvoerende macht zijn vereenigd in dezelfde handen: ook de rechterlijke macht is in handen van de uitvoerende Comité's, vermits de rechters kiesbaar zijn voor één jaar en kunnen afgezet worden indien hunne vonnissen indruischen tegen den geest van de sowjet-wetgeving of tegen de richting van het Staatsbeheer.

Vrijheid van denken, vrijheid van pers, persoonlijke vrijheid, bestaat er niet: het kiesrecht is er nog behouden, maar — ironie — het kan slechts uitgeoefend worden op kandidaten door de partij aangeduid en opgedragen.

Buiten deze « grondwettelijke » machtsmiddelen beschikt de Sowjet-overheid over dwangmiddelen, die meer nog dan de Statsorganisatie, de bevolking in bedwang houden. Zij beschikt over het roode leger, waar alleen uit-

gelezen jonge mannen in opgenomen worden — meestal van de dorpen — die benevens een uitstekende militaire vorming, eene volledige opvoeding naar den geest van het reglement, genieten, zoodat bij het einde van hun diensttijd zij als propagandisten naar hun streek terugkeeren. In alle gelegenheden staat het roode leger ten dienste van de Staatsoverheid.

Naast het roode leger, bestaat de bekende G. P. U. — opvolgster van de vroegere Tche-ka — die wel de verschrikkelijkste instelling is die ooit in een land werd ingevoerd. De G. P. U. is een politieke instelling die geen andere wet kent dan de revolutionaire wet, die, beschikkende over een geheime politiedienst en een uitgebreide spionagedienst, eene onbeperkte bevoegdheid bezit tot inhechtenisneming, opsluiting en tot administratieve veroordeelingen met gevangenis, deportatie en zelfs terechtstellingen. «Zelfs leidende personen, zegt Fieler in zijn boek «Het Bolchevisch Experiment», spreken haar naam sidderend uit, omdat zij weten, hoe vast die organisatie, almachtig en onbeperkt, ook in het onmiddellijk bereik van de regering en politiek reeds heeft ingegrepen».

\* \* \*

Men zegt over het algemeen van het Vijfjarenplan, dat het eene poging is van de Sowjet-Union om aan de buitenwereld te bewijzen dat de gemeenschappelijke productie zeer goed mogelijk is en dat zij beter is zelfs dan de kapitalistische economie.

Het vijfjarenplan stelt het gansche economische leven onder het gezag van een plan dat voorop bepaalt wat er gebeuren moet: als dusdanig beoogt het aan te toonen hoe de productie in de toekomst zal en moet geschieden.

Doch naast die bedoeling, is dit grootsche plan aan de bewondering heeft gewekt van heel de wereld, ter zenderijd en misschien wel in de eerste plaats, een middel geweest dat de geesdrift van de jonge revolutionairen moest opwekken en dat hun ter zeldertijd moest in de gelegenheid stellen zich aan te passen, zich in te leven in het regiem.

Het is een dwaling te meenen dat het Vijfjarenplan alleen maar zijne ontwerpers belang moet wettigen van zuiver economisch en technisch standpunt. Het resultaat dat zij ervan verwachten was niet alleen de bekroning van hunne economische betrachtingen maar wel het besandigen van het economisch regiem door het scheppen van een «nieuwe mensch» die zich volledig met het regiem zou vereenzelvigen.

Om dit te bereiken hebben de Russische leiders vooral de jeugd in dienst gesteld om het Vijfjarenplan uit te voeren, wetende dat de jeugd beter te beïnvloeden is dan het oudere geslacht.

De opzet van het Vijfjarenplan schijnt hun beter geschikt te zijn dan de technische en economische bedoelingen van het plan. Want in dien economisch het Vijfjarenplan een mislukking moet genoemd worden — hetgeen maar al te duidelijk blijkt uit de bekende rede door Stalin ingesproken den 23 Juli 1932 op de Conferentie van de bedrijfshoofden van Sowjet-Rusland, moet er anderszins toegegeven worden — en dit wordt bevestigd door alwie in de laatste jaren in Rusland heeft vertoefd — dat er in de geest van de Russische jeugd werkelijk eene kentering is voorgelopen, in dezen zin dat zij volledig haar vertrouwen en haar geloof gesteld heeft in de noodzakelijkheid en in het welkukken van de bolsjevische economie.

«Het is treffend te zien, schrijft Feiler, hoe talrijke jongens ook uit de vroeger heerschen- de klassen, zich bewust in het nieuwe leven hebben geschild. Niet alleen dat zij medewerkers: dat zouden zij moeten, ook al wilden zij het niet. Maar zij willen het wel en dit is van belang. Zij hebben geen band meer met het oude leven. Het Westen is aan hun bestaan en aan hun wil zoo vreemd geworden, dat zij een terugkeer daarheen als iets ondenkbaars voelen en verwerpen. En daarin, in die verandering der menschen, ligt ondanks alles de kans dezer revolutie.»

In dien zin heeft men kunnen zeggen dat de richting sinds het bestaan der Sowjets aangeduid en gevolgd en vooral de uitwerking van het grootsche Vijfjarenplan werkelijk bij het jongere Russische geslacht een soort nationalisme heeft doen ontstaan: de jonge Rus is diep overtuigd van de superioriteit van het «socialistisch land» ten overstaan van de wereld.

Uit deze uiteenzetting kunnen wij besluiten dat de — tijdelijke — sowjet-dictatuur een dubbele werking dekt: 1°) een negatieve: vernietiging van alle elementen vreemd aan de partij en aan het regiem; 2°) een positieve: het realiseren, materieel, en dank aan het scheppen van den «nieuwen mensch», van het gemeenschappelijk bezit en van de gemeenschappelijke goederenverdeling.

\* \* \*

De 2e dictatuur die in chronologische orde is ontstaan, is

## DE FASCISTISCHE DICTATUUR.

Ongetwijfeld is het de dictatuur van Mussolini die als de dictatuur-type wordt aange-

zien en naar dewelke door het jongere geslacht met de meeste sympathie en bewondering wordt opgezien.

Dit ligt wellicht hoofdzakelijk aan de sterke persoonlijkheid van benito Mussolini die door vrienden en vijanden erkend wordt als een staatsman van allereerste gehalte. Voor de Italianen is hij de redder van het land zooniet van het communisme dan toch van eene diepe economische ontredning.

In tegenstrijd met het communisme had het fascisme geen doctrinale grondslag. Het is ontstaan uit de daad en het is uitgegroeid naar de plannen van zijn leider die zijne doctrine opgebouwd en aangevuld heeft, naarmate de noodzakelijkheden van de daad het vereischten.

Mussolini zegt het zelf in zijn onlangs verschenen boek: «het fascisme was niet de vrucht van eene doctrine binnen een studiekamer uitgewerkt: het is geboren uit de daad en ligt hoofdzakelijk in de daad. De doctrine verdeeld in kapitels en paragrafen mocht ontbreken; er was iets meer doeltreffends om haar te vervangen: het vertrouwen.»

Ook zien we dat Mussolini naar gelang de omstandigheden het geweer van schouder heeft veranderd. De tegenstrijdigheid tusschen Mussolinis opvattingen bij het ontstaan van de fascistische beweging en deze van thans is voor eenieder duidelijk. Het Fascisme was inderdaad door Mussolini ingezet als een revolutionaire beweging van links zoowel op politiek als op maatschappelijk gebied. Zijn manifest aan de Italianen op den vooravond van de verkiezingen van 1919 bevatte als programma de volgende radicale punten: afschaffing van den Senaat, ontwapening, samenroeping van een weigevende vergadering die zich moest uitspreken over den toekomstigen staatsvorm, deelneming van de vertegenwoordigers der arbeiders aan de technische organisatie van de industrie, het in handen geven aan de werkliedenorganisaties van zekere niverheden en openbare diensten, een buitengewoon zware belasting van het kapitaal en dies meer.

Te dien tijde stond de fascistische beweging duidelijk in het teken van den opstand van het individu tegen den Staat. In zijne eerste redevoering in het Parlement den 21 Juni 1921 zei Mussolini nog: «Men moet den Staat herleiden tot een zuivere juridische en politieke uitdrukking. Het doel van den Staat is ons eene politiemacht te geven die de eerlijke lieden beschermt, een goede rechtsbedeeling geeft, een sterk leger tegen alle voorvallen gereed, en eene buitenlandsche politiek die overeenstemt met de nationale belangen. Al het overige behoort tot het vrije initiatief van het individu.»

Doch het volgende jaar reeds na den opmars naar Rome was dit alles al bij tooverslag veranderd. Mussolini proclameert zijn trouw aan de monarchie en wanneer hij in 1923 door den Koning gelast wordt met de samenstelling van de nieuwe regering, vormt hij eene coalitie-regering.

Zijn eerste daad was van het Parlement een vertrouwensstemming te vragen en aldus de constitutionele goedkeuring te verkrijgen van Kamer en Senaat. De bemachtiging van het bewind gebeurde binnen het kader en door het kaderwerk van de bestaande instellingen: alle fascistische hervormingen zijn, volgens de Italiaansche grondwet door den Koning goedgekeurd geweest.

Doch weldra zien wij dat de instelling van de dictatuur hetzelfde kenmerk vertoont als de sowjet-dictatuur, doch op meer diplomatieke en vreedzamer wijze verwezenlijkt: nl. het vernietigen en het onderdrukken van elke andere partij, van alle andere gezindheid dan de fascistische.

Al spoedig heeft Mussolini het oppositierecht weten te vernietigen: de kieswet van 1923 die de volstreekte meerderheid schonk aan de partij welke de betrekkelijke meerderheid zou bekomen in de volgende verkiezingen, gaf aan de fascistische partij de 2/3 der zetels. De moord op de socialistische afgevaardigde Matteotti in 1924 die de socialisten had doen besluiten het Parlement te verlaten, had voor gevolg dat zij enkele maanden later door de fascistische meerderheid, eerst in feite en dan door een formeel uitgesproken uitsluiting, voor goed uit het Parlement werden geweerd.

Terzelfdertijd werd de «zuivering» voltrokken door het invoeren — altijd langs «grondwettelijke» weg — van instellingen die een veel belangrijker rol kregen dan de vroeger bestaande organismen die weldra beroofd waren van alle macht en gezag.

Aldus werd stilaan het oude begrip van den Staat vervangen door een nieuw begrip, een nieuwe organisatie door dewelke de Staat versmolten wordt met de Partij. Ook zien wij dat de opvatting van de staatsidee bij Mussolini een radicale omvorming heeft ondergaan.

«Anti-individualiteit, schrijft hij in zijn boek «Het Fascisme», is de fascistische opvatting ten gunste van den Staat en is zij voor het individu in zooverre deze zich vereent met den Staat. Het liberalisme negeerde de Staat in het belang van den enkeling, het Fascisme bevestigt den Staat als zijnde de werkelijke wezenheid van het individu. Voor den fascist is alles in den Staat en niets kan bestaan of a fortiori waarde hebben buiten den Staat.»

Onnoodig er op te wijzen dat deze absolutistische opvatting van den Staat, deze ver-

smelting van den enkeling met den Staat in feite neerkomt op het meest fanatieke nationalisme. Ook wijst Mussolini er op dat de opvoeding van des fascist heelmaal de richting moet volgen van den opbloei en van de ophef van den Staat. «De man van het fascisme is een individu die natie en vaderland is, want een morele wet bindt en enkelingen en geslachten in eenzelfde traditie en zending: voor het fascisme, is de Staat het absolute, tegenover hetwelke, enkelingen en groepen slechts het relatieve zijn.»

Deze opvatting is op meesterlijke wijze uitgewerkt in de fascistische organisatie, waardoor alle macht geconcentreerd wordt in handen van den Duce en van den Grooten Fascistischen Raad.

De eerste en hoogste instelling is: het Hoofd van de Regeering: de Duce.

De Duce is eerste minister, hoofd van de regering, Staatssecretaris, hoofd van de partij, hoofd van het leger.

Hij benoemt en ontslaat zijne ministers, die eenvoudige functionarissen zijn. Geen wet mag voorgesteld worden aan Kamer of Senaat of aan den Grooten Fascistischen Raad zonder zijne toestemming. Niets mag op de dagorde komen zonder zijne goedkeuring. Hij zelf mag alle wetten en decreten uitvaardigen. Hij mag de bestaande wetten over 't hoofd zien, als buitengewone omstandigheden zulks vergen. Het Rekenhof hangt af van hem. Hij is voorzitter van den Grooten Fascistischen Raad, waarvan hij de werking regelt. Hoofd van het leger, mag hij het leger tot zijn persoonlijk gebruik benutten. Hoofd van de Partij, noemt hij de algemeene secretarissen en het Directo- rium van de Partij.

Als tweede instelling en staande onder leiding van de Duce, bestaat de Grooten Fascistische Raad, orgaan van de Partij én van de Staat. Deze moet advies uitbrengen over alle vraagstukken die een constitutioneel karakter hebben, over de werking van Kamer en Senaat, over de internationale verdragen. Hij stelt de lijst samen volgens de nieuwe kieswet, bepaalt de politieke instellingen en richtingen van de Partij, de benoeming en de herroeping van hare organismen.

De macht van den Raad is dus zeer uitgebreid, maar in den grond hangt hij alleen van den Duce af die ten allen tijde de samenstelling ervan kan wijzigen.

Deze sommaire uiteenzetting van de fascistische politieke organisatie zal reeds volstaan om te doen inzien dat Staat en Fascistische Partij één en hetzelfde zijn. De Partij is een constitutionele instelling van den Staat. Zoo- ver is de versmelting doorgevoerd dat in een onlangs uitgesproken arrest van het Hof van Verbreking beslist werd dat de F. Partij moet aanzien worden als een orgaan van publiek recht, dat dus hare organismen titularissen zijn van openbare ambten en als openbare ambte- naren moeten aanzien worden.

Buiten de eigenlijke partij-inrichting komen dan nog tal van organisaties — jeugdorgani- saties meestal — die onder leiding staan van de partij en dezer kaders aanvullen.

Om allen tegenstand of alle belemmering in de uitvoering van wet of bevel te keer te gaan, beschikt de natie of de leiding van de partij over de fascistische militie, die op order van de overheid rechtstreeksch en handelend kan optreden, zonder dat hiertegen eenig verhaal mogelijk weze.

Benevens de organisatie van het fascistisch regiem heeft Mussolini eene organisatie in het leven geroepen die al even uitgebreid is als de politieke: de zg. coöperatieve organisatie.

Het eerste doel dezer inrichting is de werke- gers en werknemers van alle slach onder de controle en de leiding te stellen van de Staat, dus van de Partij, en hoofdzakelijk aan de partij de heerschappij te verzekeren over de gan- sche sociale en economische bedrijvigheid van het land.

De grondgedachte van deze inrichting is duidelijk uitgedrukt in de Keure van den Arbeid, uitgevaardigd door den Grooten Fascis- tischen Raad, den 21 April 1927.

Art. 1 van de keure zegt: De Italiaansche natie is een organisme wiens einddoel en actie- middelen den voorrang hebben op deze van de enkelingen t zij verenigd, t zij afzonder- lijk, die de natie samenstellen.

Art. II. De arbeid onder al zijne vormen, intellectuele, technische of handenarbeid is een sociale plicht. Te dezen titel en alleen te dezen titel is hij geplaatst onder toezicht van den Staat.

De eerste daad is dan ook geweest alle voor- heen bestaande syndicaten af te schaffen. Geen enkele onafhankelijke organisatie van werke- vers of werknemers mocht blijven bestaan.

Art. III bepaalt dat de syndicale of beroeps- organisatie vrij is, maar alleen de vakvereeni- ging die door de wet erkend is en die onder toezicht staat van den Staat kan de werke- vers of werknemers vertegenwoordigen en hunne belangen verdedigen tegenover den Staat of met andere beroepsverenigingen, collectieve overeenkomsten afsluiten die ver- plichtend zijn voor al de leden van het beroep. Hetgeen betekent dat om 't even welke werkgever of werknemer in feite verplicht is zich aan te sluiten bij deze vakvereniging, waarvan de vorm en de voorschriften tot in het detail geregeld zijn door den Staat die trouwens het toezicht en de leiding ervan in handen heeft.

De opdracht van de vakverenigingen is de regelmatigheid van de arbeidsvoortbrenging te verzekeren door wederzijdsche overeenkomst.

De solidariteit van de verschillende factoren van de voortbrengst — volgens art. IV van de Keure van den Arbeid — vindt hare uiting in de collectieve arbeidsovereenkomst die beko- men wordt door het in acht nemen van de be- langen van werkgever en werknemer die moe- ten ondergeschikt blijven aan de hogere be- langen van den Staat.

Boven de lokale en gewestelijke vakvereeni- gingen staat het Nationaal Verbond dat de vakverenigingen van werkgevers en werke- ners van éénzelfde categorie groepeerd. Het oefent de disciplinaire macht uit op de vak- verenigingen en regelt de syndicale bedrij- vigheid met het oog op de belangen der natie.

Eindelijk hebben we de corporaties die door de Keure van den Arbeid bepaald worden als «de unitaire organisaties van al de voortbren- gingskrachten, waarvan zij de belangen ver- tegenwoordigen. Juist omdat zij de belangen van de voortbrengst verzekeren — belangen die nationaal zijn — zijn de corporaties door de wet erkend als organen van den Staat. De corporaties moeten de geschillen beslechten die zouden kunnen oprijzen tusschen de ver- schillende corporatieve elementen en zij zijn gelast met het opstellen der verplichtende voorschriften betreffende de arbeidsvoorwaar- den of de regeling van de productie ieder maal zij daartoe geroepen worden door de aange- sloten verenigingen.

De corporaties worden beheerd door een speciaal Ministerie, het Ministerie van de Cor- poraties dat onder leiding staat van Musso- lini zelf.

Deze organisatie heeft een dubbel nut: zij neutraliseert de klassenstrijd, die zij afleidt van de politieke organisatie en zij beoogt in de tweede plaats een nationaal en duurzaam voortbrengingsproces te verzekeren.

Of deze organisatie voldoende is om het hui- dige Italië een «corporatieve Staat» te mogen noemen valt te betwijfelen: eenzijdig wordt aan het privaat initiatief, alias het kapitalisme door de fascistische coöperatieve organisaties niet getornd. Het principe van het privaat ini- tiatief blijft ingeschreven in de Keure van den Arbeid en anderszins hangt de regeling van de economische problemen niet af van de corpo- raties: dezer vertegenwoordigers hebben nog slechts een zeer onrechtstreekschen invloed en het blijft nog steeds de politieke staat die in alle economische aangelegenheden het hooge woord voert: als dusdanig is de toestand in Italië niet essentieel verschillend van de andere industrielanden.

Of de aanstaande wijzigingen die de dag- bladen ons aankondigen een radicale omvor- ming zullen teweegbrengen, valt af te wach- ten.

\* \* \*

En in de derde plaats komen we tot

## DE DUITSCHE DICTATUUR.

Men heeft dikwijls Hitler vergeleken met Mussolini en het Hitlerisme aan het Fascisme.

Wat de twee personaliteiten betreft hebben zij misschien wel dit gelijk dat beide door de beproevingen van een harten levensstrijd zijn gestaald geweest en dat beide tot hertoe de levende getuigenis hebben gegeven van een buitengewone werkkraft en van een buiten- gewone wilskraft. Doch buiten dit, hebben deze twee figuren niet veel gemeens. Als volks- psycholoog en als diplomaat schijnt Hitler wel begaafd te zijn doch als staatsman, als schep- per, als ontwikkelde, staat Mussolini ongetwij- feld ver boven Hitler.

Ook tusschen de twee staatsregiemen be- staat alleen deze gelijkheid dat zij beide even autoritair, anti-liberaal, anti-parlementair en anti-collectivist zijn. Evenals het fascisme, mag men zeggen dat ook het Hitlerisme ge- grond is uit de daad. Doch, wat duidelijk het fascistisch regiem van het Duitsch regiem on- derscheidt, is dat het eerste berust op een sy- steem dat goed geordend en logisch is zoowel op politiek als op sociaal-economisch gebied, en in de reeds bestaande instellingen grooten- deels is uitgewerkt.

Het Hitlerisme integendeel is gesteund op onvaste en zeer nevelachtige grondslagen. Wat in zijn famous programma-boek «Mein Kampf» voorkomt zijn alleen vage theoriën, aprioris- tische opvattingen die louter negatief en af- brekend zijn. Van constructieve, preciese ge- dachten is er in Hitler's boek geen spoor te vinden. Dat tot heden het N.-Soc. nog zijne staatkundig en sociale opvattingen niet in zijn instellingen heeft kunnen verwezenlijken, ligt natuurlijk aan het feit dat de dictatuur nog te jong is en dat zij nog slechts een negatieve phase heeft doorgemaakt.

Minder nog dan het fascisme kan men op staatkundig gebied de opkomst van het Hit- lerisme een revolutie noemen.

Wel heeft Hitler, vermetel en ongeduldig als hij was, het inzicht gekoesterd het bewind in handen te krijgen desnoods door het wapen- geweld of door militaire bezetting, want van het begin af heeft hij het er steeds op aange- legd eene sterk gewapende organisatie achter zich te hebben, doch telkens hij het gewaagd heeft zijne stormtroepen te werk te stellen, zijn zijne pogingen mislukt. Terwijl de staats- greep van Mussolini snel en doortastend is uit-

gevoerd geweest, is integendeel Hitler langzaam en moeizaam langs parlementaire weg tot de meerderheid gekomen. En het is slechts dank aan zijn coalitie met de partij Hugenberg, de imperialistische nationalist, dat Hitler erin gelukt is zich de volmacht te doen toekennen.

Ook in Duitsland evenals in Italië, beoogt de dictatuur in de eerste plaats Staat te vereenzelvigen met de Partij. Doch hier is deze versmelting het resultaat geweest niet van de staatsorganisatie maar veeleer van een uiting van den volkswil, zij het dan ook niet zonder dwang. De laatste verkiezingen van 12 November hebben als feitelijk resultaat gehad dat er maar één enkele partij overblijft in Duitsland die in zich alle staatsmacht zal opsloppen. Aldus is het partijenstelsel en het parlementarisme in Duitsland opgevouwen en kan niets Hitler nog in den weg staan, naar zijn plannen, het toekomstige Duitsland op te bouwen.

Doch van een eigen staatsopvatting, van een eigen staatsorganisatie van een oorspronkelijke staatkundige, sociale of economische hervorming is er tot heden bij het Hitleriaansche regiem niets te bespeuren.

Vele voortekenen laten ons vermoeden dat het Hitlerisme gestuwd in dezelfde richting als het fascisme op staatkundig en ook op economisch gebied, dezelfde weg zal opgaan als het fascisme. Wat vooral de sterkte van zijn programma is geweest is het fanatiek nationalisme, dat door hem werd doorgedreven tot de onzinnige opvatting van het racisme en dat het hem mogelijk heeft gemaakt niet alleen het enthousiasme op te wekken van schier de gansche jeugd tot welke gezindheid zij ook behoorde, maar ook van een einde te stellen aan de gewrongen binnenlandsche verhoudingen van de Deutsche staten.

Een doel heeft Hitler daardoor bereikt: de nationale gedachte heeft in zijne handen de levende jeugdige krachten van geheel het land bijeengebracht. Van zijn constructief programma zal afhangen of hij deze krachten bevrediging zal kunnen geven.

Bied nu het programma van Hitler — samengevat in de beruchte 25 Punten — daartoe eenige waarborg?

Waar bij Mussolini de staatsgedachte zelf aan den grondslag ligt van het fascisme, heeft het nationaal-socialisme als grondslag het idee van de zuiverheid van het Germaansche ras.

Punt 4 van het officieel programma zegt: «Staatsburger kan alleen zijn diegene, die volksgenoot is en volksgenoot kan alleen zijn diegene die van Duitschen bloede is.»

Geen jood kan b.c. volksgenoot zijn. Die geen staatsburger is kan enkel als gast in Duitsland leven en onder de vreemdenwetgeving staan. Uit deze grondstelling volgt het besluit dat alle Duitschers staatsburgers moeten kunnen worden en dat diensvolgens geheel het Germaansche ras zou moeten ingelijfd worden in één Groot-Duitsland.

Alleen een staatsburger, een ras-echte, kan aan de leiding van den Staat of aan de openbare ambten deelnemen!

Daar het ras-idee den grondslag vormt van het nationaal-socialisme, moet de Staat in de eerste plaats zorgen dat de opvoeding van de jeugd in deze richting geschiede.

Daarom moet de opvoeding staatsmonopolium blijven en moet het staatsidee van het begin af aan de jeugd worden ingeplant.

Op economisch gebied, geldt als grondprincipe dat de Staat in de eerste plaats te zorgen heeft voor de bestaans- en levensmogelijkheden van de staatsburgers. De staatsburger zelf moet daartoe meehelpen; zijn eerste plicht moet zijn voort te brengen, geestelijk en lichamelijk. De werkzaamheid van den enkeling mag niet gericht zijn tegen het belang van de gemeenschap. Vandaar dat het nationaal-socialisme beoogt:

a) afschaffing van het arbeids- en inspanningsloze inkomen;

b) nationalisatie van de tot nu bestaande trusten;

c) strijd tegen diegenen die zich verrijken op een manier die indruischt tegen het algemeen belang;

d) onteigening van zekere gronden voor gemeenschappelijke doeleinden en afschaffing van iedere grondspeculatie.

Op sociaal gebied eischt het programma: a) deelneming aan de winsten van het groot-bedrijf;

b) bescherming van de familie, verbod van kinderarbeid, regeling van de lichamelijke opvoeding.

Behalve dat dit programma niet veel origineels biedt, kan er van nu reeds van gezegd worden dat het niet toegepast noch uitgevoerd wordt.

Daar de meeste grondbezitters aanhangers zijn van Hitler, is er moeten uitgelegd worden dat de onteigening van de gronden enkel gericht is tegen de Joodsche grondspeculatiemaatschappijen en voor wat de nationalisering der trusts betreft, deze is niet toegepast op de «scheppers van de groote nationale industrie» als daar zijn de Krupps, de Thyssen, Siemens, enz.

Wat de vakbeweging betreft, beoogt Hitler, ongeveer te komen tot dezelfde organisatie als het korporatief fascisme.

De vakorganisaties zijn noodzakelijk,

schrijft Hitler in zijn boek «Mein Kampf», maar zij hebben veeleer belang onder nationaal-politiek, dan wel onder sociaal-politiek opzicht.

Ook moet de vakorganisatie nationaal-socialistisch ingericht zijn, daar zij de cellen moet uitmaken van den korporatieven staat: evenals in Italië zal de N.-S. syndicale inrichting ten dienste staan van den Staat en gesteund zijn op het principe dat alles ondergeschikt is aan het welzijn van den Staat.

Kortom, indien de vakorganisatie, zooals voorgesteld door Hitler, uitgevoerd wordt, zal het alleen een navolging zijn van den korporatieven staat van het fascisme.

Of nu met dit holle en vage programma, Hitler, de wachtende Deutsche jeugd zal kunnen werkstellig maken, blijft een probleem van de toekomst.

\* \* \*

## BESLUIT.

Hoe onvolledig en oppervlakkig dit korte overzicht van de dictatuur in haar bijzonderste uitingen ook moge wezen, meenen wij dat het toch een algemeen gedacht daartelt van het wezen en het streven van de dictatuur.

Wij kunnen opmerken dat — hoewel programma en uitgangspunt verschillen — de dictatuur ten slotte overal dezelfde kenteekens heeft:

a) Vereenzelving van de heerschende partij met den staat;

b) Concentratie van de wetgevende en uitvoerende en ook rechterlijke macht in dezelfde handen;

c) Afwezigheid van alle constitutionele vrijheden;

d) Opvoeding van den enkeling in den geest en in het streven van den nationaalstaat.

Moeten wij uit de algemeenheid dezer kenmerken besluiten dat de dictatuur moet aangenomen worden als de noodzakelijke, de gelijke vorm van belichaming der moderne gedachtenstrooming, dat er geen heil ligt buiten haar en dat zij moet beschouwd worden als de staatsvorm van de toekomst?

Heelemaal niet.

Dat in de landen waar zij tot volledige uitwerking is gekomen, zij werkelijk is ontstaan uit de behoefte aan gezag en eerbied van leiding schijnt niet te kunnen betwijfeld worden. Maar met Prof. Van Dievoet kunnen we opmerken dat noch in Rusland, noch in Italië de parlementaire democratie nooit heeft gebloeid en in Duitsland, waar de dictatuur zelf langs parlementaire weg is tot stand gekomen, kan zij uitgelegd worden door de diep economische en morele ontreding die zich sinds den oorlog in Duitsland heeft voorgedaan, en waar het nationalisme de uiterste redplank is geweest tegen de overweldiging van het communisme.

Het schijnt ons dat de dictatuur in haar huidige vorm tenminste slechts een tijdelijk verschijnsel kan wezen, en dat hare instelling niet kan bestendig worden door de zg. opvoeding in nationalen geest.

De staat overleeft het individu — het individu heeft maar belang in zoover hij ééns is met den staat, zegt Mussolini. Doch wie staat er borg voor dat de staat steeds in de heilzame richting zal gestuwd worden voor hem zelve en voor het individu?

Is het de verantwoordelijkheid van den éénigen leider?

Kan er wel spraak zijn van verantwoordelijkheid, waar één man ten slotte alles te zeggen heeft en waar alles onderworpen is aan zijn wil en wet; ligt integendeel niet in de kritiek en in de mogelijkheid van verzet een betere waarborg van een heilzame leiding? Een staatsbeheer dat gesteund is op dwang en dat alle vrijheden aan banden legt, speelt gevaarlijk spel.

Het is niet de staat als einddoel die aan het individu bevrediging kan geven, het is niet alleen het verwezenlijken van een nieuwen regeeringsvorm dat door de moderne gedachtenstrooming wordt gevraagd, maar een stevige vestiging van de maatschappij en vooral de economische orde, die aan de wereld rust en orde zal geven.

Onbetwistbaar heeft de dictatuur de verdienste een nieuwen weg te hebben ingeslagen op sociaal-economisch gebied. Men mag zeggen dat de dictatuur het eerst tot het besef is gekomen dat in de laatste jaren de economische verhoudingen in de wereld eene overwegende rol hebben ingenomen die sinds lang hun weerslag deden gevoelen op de maatschappelijke indeeling van de landen.

Wij hebben in het begin er op gedrukt dat deze indeeling een der groote oorzaken is geweest van de verlamde werking van het parlementarisme.

Is het corporatieve regiem geroepen om aan den toestand een einde te stellen en om volledig den klassenstrijd te doen verdwijnen?

In ieder geval moet de organisatie door Mussolini in het leven geroepen onder dit opzicht merkwaardig genoemd worden.

Tot heden echter is de medezeggenschap van de corporatieve vertegenwoordiging nog zeer onrechtstreeks en zeer beperkt, doch indien de hervorming, die thans aangekondigd wordt, n.l. de politieke vertegenwoordiging van het parlement te vervangen door de cor-

poratieve vertegenwoordiging van handel, nijverheid en landbouw, zoodanig dat de wetgevende bevoegdheid in handen komt van kapitaal en arbeid, hoewel nog staande onder toezicht der regeering doorgevoerd wordt, zal een nieuw stadium in de economische en in de politieke indeeling tot stand gekomen zijn.

Deze gedurfde hervorming die met spannende aandacht wordt gevolgd door sociologen, economen en politiciers is ongetwijfeld geroepen om een aanzienlijke uitbreiding te vinden ook in de landen waar het parlementarisme behouden werd.

Dat de dictatuur in Italië of elders noodzakelijk is geweest tot het verwezenlijken van dit plan, bewijst nog niet dat dit plan in andere landen zonder de dictatuur niet zou kunnen doorgevoerd worden.

Wij besluiten met de volgende beschouwing: dat, indien de dictatuur in zekere landen door de omstandigheden vereischt is geweest een dat werkelijk de redding van die landen heeft bewerkstelligd, zij nochtans als regeeringsvorm, noch aan te prijzen noch te veralgemeenen is.

Onbetwistbaar heeft de dictatuur de noodzakelijkheid van de eenheid van leiding en richting en van het gezag in het licht gesteld en heeft zij op sociaal-economisch gebied een hervorming teweeggebracht, die door de ver-

zoening van de productiekrachten veel zal bijdragen tot het behoud van rust en orde.

Toch kan de dictatuur noch als ideale staatsvorm, noch als staatsvorm van de toekomst bestempeld worden.

In haar wezen blijft de dictatuur een dwangregiem. Haar bestaan is verbonden aan de onderdrukking van de vrije gedachte en van de persoonlijke scheppingskracht: de Staat zal nooit te vereenzelvigen zijn met het individu.

De nieuwe instellingen, de nieuwe richting van de dictatuur heeft een tijdelijk enthousiasme, een tijdelijke bewondering teweeggebracht. Doch eens dat het volk zich aan deze nieuwe instellingen zal gewend hebben, zal het ongetwijfeld zijne persoonlijke vrijheden teruggeischen.

Wij kunnen dan ook ten slotte niet anders dan het besluit van Prof. Van Dievoet beamen: «Het ware wenschelijk dat uit de anti-parlementaire stroomingen en stelsels één met alle omstandigheden houdende nieuwe staatsvorm zou groeien, die het midden houdt tussen het parlementarisme in zijn huidige vorm en de dictatuur, een staatsvorm die een doelmatige arbeidsverdeling invoert, en die de orde en de tucht beter verzekert, zonder nochtans aan de medezeggenschap van het volk en aan de persoonlijke vrijheid beperkingen op te leggen.»

# RECHTSPRAAK

## BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

8<sup>e</sup> KAMER. — 5 JULI 1933.

en

## HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9<sup>e</sup> KAMER. — 6 NOVEMBER 1933.

I. — ARBEIDSONGEVAL. — SCHULD VAN WERKGEZEL. — VRAAG VAN ECHTGENOOTE VAN HET SLACHTOFFER VOOR MOREELE SCHADE NIET ONTVANKELIJK.

II. — GEHUWDE VROUW. — GEMEEN IN GOEDEREN. — AANSTELLING ALS BURGERLIJKE PARTIJ. — ECHTELIJKE MACHTIGING. — ONTVANKELIJK.

I. — De echtgenoot van het slachtoffer van een arbeidsongeval mag niet van een werkmaker, door wiens fout het ongeval werd veroorzaakt, een schadevergoeding vorderen voor persoonlijk geleden zedelijke schade, en dit bij toepassing van art. 19 al. 2 van het K.B. van 24 December 1931, houdende ordening der wetten in zake herstel van arbeidsongevallen (arrest van het Hof).

II. — Een gehuwde vrouw, gemeen in goederen, kan zich als burgerlijke partij aanstellen voor schade die ze beweert persoonlijk geleden te hebben, mits machtiging door haren echtgenoot (vonnis der Rechtbank van eersten aanleg).

Op. Min. en Verhaert t/ Wilms en Vansittart.

## 1<sup>e</sup> BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

8<sup>e</sup> KAMER. — 5 JULI 1933.

Voorzitter: M. Casteleyn.  
Rechters: MM. Laureysen en Van der Donckt.  
Pleiters: Mters Kiebooms en Louveaux.

Gezien de stukken des gedings;

Gehoord de burgerlijke partij in hare middelen en besluiten ontwikkeld door Mr L. Kiebooms, advocaat;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn advies;

Gehoord de betichte en de tweede gedaagde in hunne middelen en besluiten ontwikkeld door Mr Louveaux, advocaat;

Aangezien de betichte en de burgerlijk verantwoordelijke partij de ontvankelijkheid der aanstelling als burgerlijke partij betwisten, beweerende dat de rechtsvordering ingesteld door eene gehuwde vrouw, gemeen in goederen, een roerend karakter bezit, dat de schadevergoeding zelfs ten persoonlijk titel door de echtgenoot opgevorderd, in de gemeenschap valt en dat diensvolgens de man alleen, als hoofd der gemeenschap in rechte mag handelen;

Aangezien de vordering strekkende tot het herstellen der schade, berokkend door een misdrijf, toebehoort aan al degenen die deze schade hebben geleden (art. 3 der wet van 17 April 1878) hetzij rechtstreeks hetzij onrechtstreeks;

Aangezien de burgerlijke partij haren eisch steunt op de morele schade die zij beweert persoonlijk geleden te hebben ten gevolge van het misdrijf waarvan haren man het slachtoffer geweest is en waarvoor betichte terecht staat;

Aangezien voor het uitoefenen dezer persoonlijke rechten voor de gehuwde vrouw, geen andere vereischte bestaat dan de machtiging van haren man (zie Verbreking 12 Maart 1905, 2<sup>e</sup> Kamer, Pas. 1906, I, en de besluiten van eerste advocaat generaal Mr. Terlinden);

Aangezien deze machtiging behoorlijk gegeven werd;

Aangezien het niet betwist wordt dat J. M., echtgenoot van de burgerlijke partij, slachtoffer

is geweest van een arbeidsongeval en als zulkdanig onderworpen is aan de wet van 24 December 1903;

Aangezien de betichte zijn werkgezel was en onder de bevelen stond van de burgerlijk verantwoordelijke partij, de General Motors Cy., werkgeefster;

Aangezien dat het dus vaststaat dat eene aanvraag tot volledige schadeloosstelling van wege J. M., persoonlijk, tegenover den vermoedelijke dader van het ongeval W. niet ontvankelijk zou zijn, daar dezen eisch tegenstrijdig zou staan met de wetsbepalingen der wet van 24 December 1903;

Aangezien inderdaad artikel 21 van voornoemde wet, samengesmolten met de wet van 28 September 1931, (behandeld in Hoofdstuk II artikel 19.20.21) enkel aan het slachtoffer en zijne rechthebbenden door een werkongeval een verhaal tegenover den dader van een werkongeval verleend in een enkel, bijzonder en nauwkeurig bepaalde uitzondering, vermeld in lid 1 van voornoemd artikel 21, geval dat zich niet voordoet, en dat het vaststaat dat de wet op de werkongevallen van stipte toepassing is, daar zij eene uitzonderingswet uitmaakt;

Aangezien de beweerde persoonlijke aan de vrouw toegebrachte morele schade, moest ten slotte het herstel ervan toegewezen worden door de Rechtbank aan de vrouw, burgerlijke partij in eigen naam en ten persoonlijk titel in het huidige geval, er op neer zou komen en gelijk zou staan met eene verrijking van de wettige gemeenschap, daar de schadevergoeding van ambtswege deel zou uitmaken van en in deze gemeenschap zou vallen;

Aangezien in die omstandigheden de aanvraag gelijk staat met eene rechterlijke aanvraag rechtstreeks ingediend door het slachtoffer zelve tegenover een werkongeval en de voor hem burgerlijk verantwoordelijke persoon, hetgeen stellig verboden is door de wet van 24 December 1903;

Aangezien het niets ter zake doet dat de burgerlijke partij inbrengt dat zij persoonlijk niet gebonden is noch met W. noch met de burgerlijke verantwoordelijke partij onder de banden van een werkcontract en dat het haar dus vrij staat schadevergoeding te eischen tegenover deze, die ten haren opzichte derde personen daartstellen;

Aangezien de burgerlijke partij in geval zij zelfs als derde en onafhankelijke persoon in het proces kon beschouwd worden, dan nog houdt zij geen rekening en verliest uit het oog dat zij rechtverkrigend is van haren verongelukten echtgenoot, dat zij recht heeft in gebeurlijk geval op de helft in de gemeenschap en zelfs erigenaam kan zijn van haren echtgenoot, en dat de wet op de werkongevallen, zooals gezegd haar streng verbod doet in hare hoedanigheid van rechtverkrigende of recht-hebbende van het slachtoffer op hare beurt en afzonderlijk een dergelijke rechterlijke aanvraag in te leiden;

Aangezien vrouw J. M. aldus niet gerechtigd is schadevergoeding te vragen voor een persoonlijk geleden leed, kon zij dit zelfs bewijzen, zoolang deze actie gevorderd wordt tegenover een werkgezel van haren echtgenoot of zijn voormaligen patroon;

Om deze redenen:

Rechtsdoende tegensprekelijk, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, zegt de Rechtbank voor recht dat de aanspelling van de burgerlijke partij B. V. niet ontvankelijk is, noch tegenover betichte noch tegenover V. S.;

Wijst ze diensvolgens van haren eisch af met veroordeeling tot de kosten harer aanstelling.

## 2° HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9° KAMER. — 6 NOVEMBER 1933.

Voorzitter : M. Convent.  
Raadsheeren : MM. De Landtsheer en Simon.  
Advocaat-generaal : M. Leparre.  
Pleiters : Mters Kiebooms, Louveaux, Lemmens.

Gezien het beroep, ingediend op 8 Juli 1933 door de burgerlijke partij, tegen het vonnis uitgesproken (door 3 rechters) den 5 Juli 1933 door de rechtbank van eersten aanleg van het arrondissement Antwerpen, dewelke, rechtdoende in boetraffelijke zaken, de aanstelling der burgerlijke partij niet onvankelijk verklaart, wijs, de burgerlijke partij af en veroordeelt ze tot de kosten harer aanstelling ;

Gehoord het verslag door den heer Voorzitter uitgebracht ;

Gehoord de burgerlijke partij in hare middelen ontwikkeld door Mr Kiebooms, advocaat ; Gezien hare besluiten ;

Gehoord den betichte en de burgerlijk verantwoordelijke partij in hunne middelen, ontwikkeld voor den eersten door Mr Lemmens, advocaat, en voor de tweede door Mr Louveaux, advocaat ;

Aangezien het beroep regelmatig is ; Aangezien bewezen is en trouwens niet betwist dat de lichamelijke letselen door betichte Wilms aan zijn werkgezel Mertens Joze, onvrijwillig werden toegebracht gedurende de uitvoering van een arbeidsovereenkomst en door het toedoen van die uitvoering ;

Aangezien de wet van 24 December 1903 van de in artikel 1382 en volgende van het burgerlijk wetboek gestelde regelen afwijkt, wat de herstelling betreft der schade voortvloeiende uit de arbeidsongevallen en een nieuw en bijzonder stelsel inricht ;

Aangezien het ongeval dat al de bij artikel 1 van bovengemelde wet vereischte voorwaarden in zich verenigt en feitelijk in verband staat met de uitvoering van de arbeidsovereenkomst, aanleiding geeft tot de vooruit bepaalde vergoeding ten laste van het bedrijfshoofd, overeenkomstig met de beschikkingen bepaald in de hoofdstukken 1 en 2 ;

Aangezien er slechts grond bestaat tot toepassing van de algemeene regelen der burgerlijke verantwoordelijkheid en tot de uitoefening van de gewone vordering tot schadevergoeding in de uitzonderlijke gevallen, voorzien bij het hoofdstuk III, namelijk :

1°) indien het bedrijfshoofd het ongeval opzettelijk heeft veroorzaakt (art. 21 al. 2 der wet van 24 December 1903, thans art. 19 al. 2 van het Koninklijk Besluit van 28 September 1931, houdende ordening der wetten in zake herstelling der arbeidsongevallen) ;

2°) tegen de personen die noch de patroon noch de werklieden of aangestelden van den patroon zijn, indien het ongeval veroorzaakt is geweest door een alsdan niet opzettelijke daad, die de verantwoordelijkheid van die personen ten gevolge heeft ;

Aangezien het arbeidsongeval waarover het geschil loopt, veroorzaakt werd door een werkgezel van het slachtoffer en derhalve geen aanleiding geeft tot de toepassing van het gewoon recht vervat in artikel 1382 en vlg. van het Burgerlijk Wetboek, doch uitsluitend aan het slachtoffer en aan dezes rechthebbende, het recht verleent, op de wijze bepaald door de wet van 24 December 1903, van het bedrijfshoofd de betaling te vergen van de bij artikel 4 en vlg. van bovengemelde wet, voorziene vergoedingen ;

Aangezien de burgerlijke partij te vergeefs doet gelden dat zij in rechte staat uit eigen hoofd om de vergoeding te eischen van de schade die zij persoonlijk heeft geleden, vermits voor de hierboven aangegeven redenen de toepassing van het gewoon recht in het onderhavig geval wordt uitgesloten ;

Aangezien, bovendien, de vordering door de burgerlijke partij ingesteld tegen den werkgezel van het slachtoffer en tegen beider patroon op grond van artikelen 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek hiertoe leidt dat laatstgenoemde persoon ten slotte een vergoeding zou moeten betalen die zich zou voegen bij de vooruitbepaalde vergoeding in weerwil van de beschikking van de laatste alinea van artikel 21 der wet van 24 December 1903 (K.B. van 28 September 1931 art. 19), naar de bewoordingen derwelke de schadevergoedingen in geen enkel geval met de herstellingen mogen samengevoegd worden (Verbrekingshof 8 Mei 1933. Pas. 1933.I.218) ;

Om deze beweegredenen :

Het Hof, rechtdoende in de grenzen van het beroep ;

Bevestigt het bestreden vonnis ;

Verwijst de burgerlijke partij in de kosten van hooger beroep, deze jegens den Staat beloopende 40,47 fr.

NOTA : Een werkmán werd slachtoffer van een zeer zwaar, doch niet doodelijk werkongeval. Zijn gezelschap, welke het veroorzaakte wordt voor de boetraffelijke rechtbank vervolgd uit hoofde van onvrijwillige slagen en wonden. De vrouw van het slachtoffer stelde zich aan als burgerlijke partij ten einde vergoeding te vragen voor de morele schade welke zij persoonlijk had geleden. De rechtbank van eersten aanleg, zoowel als het Hof verklaren hare aanstelling niet onvankelijk, echter om gansch verschillende redenen.

De rechtbank van eersten aanleg zegt dat de aanstelling niet onvankelijk is :

1) omdat de aktie van de vrouw, gemeen in goederen met het slachtoffer, er op neer zou komen, moest ze slagen, de gemeenschap te verrijken met een bedrag hooger dan het forfaitair vastgesteld bedrag ; dat aldus de vraag zou gelijk staan met eene vraag van den man zelf, hetgeen verboden is door de wet op de arbeidsongevallen.

2) indien men zelfs de vrouw als een derde persoon kon beschouwen, dan zou hare aanstelling nog niet onvankelijk zijn, omdat zij eene rechtverkrijgende is van haar man, en aldus hare rechten eveneens forfaitair geregeld zijn in art. 4 en volgende.

Het Hof heeft deze redenen niet aanvaard, en met recht. De overeenkomsten tusschen de echtgenooten kunnen de derden noch schaden noch bevoordelingen. Indien de man profiteert van de schadevergoeding dan is dit niet uit eigen hoofde, doch uit hoofde van zijne vrouw. Daarbij de rechtspraak is het eens in België om te zeggen dat de vergoedingen verschuldigd op voet van art. 1382 en vlg. B.W. eigen blijven aan de slachtoffers en niet in de gemeenschap vallen (Brussel 7 Mei 1925, Pas. II, 191 ; Gent, 22 Dec. 1923, B. J. 1924, 189). De vrouw is evenmin rechtverkrijgende zolang de man nog leeft.

Het is nu wel eigenaardig dat het Hof de motivering van den 1sten rechter ter zijde stelt, en, terwijl deze laatste impliciet zegt, dat, indien de vrouw als een derde persoon kon worden beschouwd zij recht zou hebben op vergoeding, beslist dat zelfs dan er geen recht op schadevergoeding bestaat. Het Hof redeneert namelijk als volgt: de wet op de arbeidsongevallen stelt een nieuw recht in, hetwelk de art. 1382 en vlg. vervangt, en wanneer wij voor een arbeidsongeval staan, kunnen alleen die vergoedingen ten laste gelegd worden van het bedrijfshoofd, welke opgesomd staan in art. 4 en vlg. en voor de aldaar vernoemde personen. Het Hof schijnt te zeggen dat de personen welke daar niet voorkomen, van alle recht zijn uitgesloten, indien zij schade hebben door een werkongeval. Dit zou het geval zijn met b.v. de geneesheer of andere personen niet verbonden aan den werkgever, welke spontaan zijn opgetreden om het slachtoffer te verzorgen, welke dus buitenstaanders, derde personen zijn. Volgens ons bescheiden oordeel verliest het Hof uit het oog dat de wet op de arbeidsongevallen een nieuw recht in het leven heeft geroepen voor wat betreft de betrekkingen tusschen patroons en werklieden, en alleen in die mate het gewone recht heeft opgeheven. Te vergeefs hebben we rechtspraak gezocht welke onderhavig geval behandelde, en in die omstandigheden is eene voorziening in verbreking voorzeker niet zonder nut.

L. K.

## HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9° KAMER. — 13 NOVEMBER 1933

Voorzitter : M. Couvent.  
Raadsheeren : M.M. De Lantsheer en Van Damme.  
Adv. Gen : Leparre.  
Pl. : Mrs Rotsaert en Mattheessens.

STRAFRECHT. — CHECK ZONDER DEKKING. — MINDERJARIGE. — STRAFBAAR. — BURGERLIJKE PARTIJ. — AANSTELLING TEGEN MINDERJARIGE.

Het in omloop brengen van een check zonder dekking, door een minderjarige, die de burgerlijke bekwaamheid voor het geldig ondertekenen van een check niet bezit maar die bekwaam is om de inbreuk tegen de strafwet te plegen, valt onder toepassing van de strafwet.  
Een burgerlijke partij mag zich aanstellen tegen een minderjarige zonder verplicht te zijn de vader of de voogd in zake te roepen.

O. M. en Van Gelder t/ B.

Aangezien de beroepen regelmatig zijn ; Aangezien de eerste rechter ten onrechte verklaard heeft dat het niet bewezen was dat betichte zich had plichtig gemaakt aan de feiten hem ten laste gelegd ;

Dat integendeel uit het onderzoek voor het Hof gedaan spruit dat B. (zoon) wel wist tijdens de uitgifte van de twee checks dat er geen fondsbezorging bestond en dat alzoo het feit bewezen is door de eigen bekentenis van den betichte ;

Aangezien deze laatste te vergeefs inroept dat hij nog minderjarig was, als zijnde geboren op 4 April 1911, tijdens het uitgeven van de checks ; dat er aldus geen inbreuk op de strafwet kan bestaan wanneer een check niet geldig is als uitgegeven door een onbekwame ;

Aangezien hier alleen moet aanzien worden of betichte bekwaam was om de inbreuk aan de strafwet te plegen zonder na te zien of hij wel daarover de burgerlijke bekwaamheid bezat ;

Aangezien het ook bewezen is dat de betichte aan het hoofd stond van den handel en samen met zijn vader zaken dreef ;

Aangezien de aanstelling der burgerlijke partij, in gevolge artikel 67 van het wetboek van strafvordering, moet geldig verklaard worden ;

Aangezien eene burgerlijke partij zich mag aanstellen tegen eene minderjarige en niet verplicht is ter zake te roepen noch de vader noch de voogd van den minderjarige (zie arrest van Verbrekingshof B. van 15 Juli 1907 P. 1907. I. 337) ;

Aangezien de eisch der burgerlijke partij gegrond is ;

Aangezien de betichte nooit veroordeeld werd wegens wanbedrijf of misdaad en dat het te verhoppen is dat betichte zich beteren zal ; gezien artikel 9 der wet van 31 Mei 1888 ;

Om deze beweegredenen :

Het Hof,

Rechtdoende bij widerspraak, doet het eerste vonnis te niet zoowel op burgerlijk gebied als op strafrechterlijk gebied, en weder beslissende met eenparigheid van stemmen, en bij toepassing van artikelen 1 der wet van 25 Maart 1929, 509bis, 40 van het strafwetboek, 194 van het wetboek van strafvordering en 1 der wet van 27 December 1928, wetsbepalingen aangeduid door den heer Voorzitter ;

Verwijst den betichte in eene gevangenisstraf van één maand en een geldboet van 26 frank, gebracht op 182 frank krachtens de wet van 27 December 1928, vervangbaar, bij gebrek aan betaling binnen den wettelijken tijd, door eene gevangenisstraf van acht dagen, voorwaardelijk met opschorsing van vijf jaren, en in de kosten van eersten aanleg en beroep, beloopende in 't geheel 65,34 frank ;

En beslissende over den eisch der burgerlijke partij ; Zegt deze onvankelijk en gegrond en verwijst diensvolgens den betichte aan haar te betalen de som van 10.000 frank, met de rechterlijke intresten en de kosten van eersten aanleg en beroep, eischbaar, behalve de kosten, bij lijdsdwang, waarvan de duur bepaald is op één maand ;

Stelt deurwaarder Herremans aan om de voorafgaandelijke betekening te doen.

NOTA : Betichte is in verbreking tegen dit arrest.

## Nederlandsche Rechtspraak

## HOF LEEUWARDEN

5 OCTOBER 1933

Voorzitter : Mr. J. A. Stoop.  
Raden : Mrs P. C. J. A. Boeles, R. P. Cleveringa.

## « FRIESCH » IN DE RECHTSPRAAK

Uit het 1e lid van art. 306 Sv. kan worden afgeleid, dat verdachten en getuigen, die de Nederlandsche taal machtig zijn, zich daarvan hebben te bedienen, als zij iets te zeggen hebben.

Betekenis van het woord « verstaan » in bedoeld artikel. Beroep op de geschiedenis ervan.

Het beroepen vonnis vernietigd, nu uit de bewijsmiddelen niet blijkt, dat de geïncrimineerde woorden in de Friesche taal zijn geuit.

Het O. M. tegen H. P., student te Utrecht, raadsman Mr. J. van der Schaaf, adv. te Beetgumermolen

Het Hof, enz. ;

Overwegende, dat aan verdachte bij inleidende dagvaarding is te laste gelegd :

dat hij in den nacht van 13 op 14 April 1933 te Leeuwarden opzettelijk B. W., politiedienaar, heeft beledigd door opzettelijk op den openbaren weg de Prins Hendrikstraat ten aanhoore van de politiedienaren der gemeente W. S. en J. H. in de Friesche taal te uiten de navolgende voor genoemden W. beledigende woorden : « De agent W... heeft ook een valschen eed afgelegd. » ;

O. dat bij voormeld vonnis (van den politierechter te Leeuwarden ; R. d.) is bewezen verklaard hetgeen verdachte bij inleidende dagvaarding is te laste gelegd, het bewezen is gequalificeerd als : « eenvoudige belediging », verdachte deswege is strafbaar verklaard en met toepassing van art. 9, 23, 266, 269 Sr., veroordeeld tot eene geldboete van f 20... enz. ;

Ten aanzien van dat hooger beroep :

O. dat de raadsman van verdachte heeft betoogd :

1°. enz. ;

O. dienaangaande, dat dit betoog faalt, enz. ;

2°. dat het beroepen vonnis behoort te worden vernietigd omdat bij het onderzoek, dat vooraf ging, blijkens het daarvan opgemaakte proces-verbaal, in strijd met de wet, door den Politierechter aan den verdachte is medegedeeld « dat Friesch spreken ter terechtzitting niet toelaatbaar is en hij de Nederlandsche taal moet gebruiken » ; een en ander, nadat verdachte door den Politierechter in de gelegenheid was gesteld aan een gehoord getuige vragen te stellen en verdachte daarop de Friesche taal had gesproken ;

dat dit in strijd is met de wet, omdat verdachte recht had om te spreken en geen wetsbepaling hem verbood om zalks in het Friesch te doen ;

O. dienaangaande, dat uit het 1e lid van art. 306 Sv. blijkt, dat het onderzoek ter terechtzitting dient te geschieden in het Nederlandsch en dat slechts bij uitzondering, indien verdachten of getuigen die taal niet verstaan, gebruik gemaakt behoort te worden van den bijsand van een tolk ;

dat eene redelijke uitlegging van dit beginsel medebrengt, dat verdachten en getuigen, die de Nederlandsche taal machtig zijn, zich daarvan moeten bedienen, indien zij iets te zeggen hebben ; daar toch, indien deze personen, ondanks hunne voormelde kennis van het Nederlandsch, het recht hadden zich desgewenscht in een andere taal te uiten, een geheel overbodige, kostbare en tijdroovende bemiddeling van een tolk noodig zou kunnen zijn, waarin de wet niet voorziet ;

dat dit te meer klemt, nu voormeld recht, gegrond op het ontbreken van een bepaald verbod, geheel onbepaald zou zijn ;

O. dat weliswaar de raadsman van den verdachte het recht om Friesch te spreken bovendien heeft gegrond op een volgens hem in Friesland bestaande gewoonte van de rechter-

lijke macht om verdachten en getuigen toe te staan om desgewenscht, ook als zij de Nederlandsche taal machtig zijn, Friesch te spreken, doch aan het Hof van het bestaan van een dergelijk algemeen gebruik niets bekend is, daargelaten of deze gewoonte, indien zij bestond, eenig recht zoude kunnen geven ;

dat bij het voormelde in het oog is te houden, dat het begrip « verstaan » in art. 306 Sv. eene ruimere betekenis kan hebben dan « begrijpen » en op één lijn is te stellen met « machtig zijn », welke woorden voorkwamen in het voormalig art. 196 Sv., dat in 1886 vervangen werd door een art. 183, waarin, even als thans in art. 306 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering, gesproken werd van « de Nederlandsche taal vers. aan », zonder dat blijkt, dat de wetgever daarmede iets anders heert willen zeggen dan met het « de Nederlandsche taal machtig zijn » van het vroegere art. 196 ;

dat ook hieruit volgt, dat een verdachte of getuige, die de Nederlandsche taal mach.ig is, indien hij spreken mag of moet, zich van die taal dient te bedienen ;

O. dat het betoog van den raadsman mitsdien niet opgaat, nu uit het proces-verbaal der terechtzitting in eersten aanleg niet blijkt, dat verdachte of diens raadsman hebben beweerd, dat verdachte de Nederlandsche taal niet machtig zou zijn, terwijl in appèl dan ook uitdrukkelijk door beiden te kennen is gegeven, dat verdachte de Nederlandsche taal wél verstaat ;

O. ambtshalve, dat het beroepen vonnis evenwel niet in stand kan blijven, nu daarbij bewezen is verklaard, dat de in de dagvaarding aangehaalde woorden in de Friesche taal zijn geuit, zulks hoewel dit uit de gebezigde bewijsmiddelen niet viel af te leiden ; dat wel als bewijsmiddel is gebezigd een gedeelte van het voorgelezen proces-verbaal no. 206, doch ten onrechte als inhoud daarvan is vermeld « in de Friesche taal » heeft gezegd, komende iets dergelijks in dat proces-verbaal niet voor en evenmin in den inhoud der overige gebezigde bewijsmiddelen ;

O. dat het Hof uit het beroepen vonnis overneemt de daarin gebezigde bewijsmiddelen, in de aantekening van het vonnis vermeld, met weglating der woorden « in de Friesche taal » in den zakelijk weergegeven inhoud van gemeld proces-verbaal ;

O. dat echter de politiedienaar S. als getuige in appèl heeft verklaard, dat verdachte de in de dagvaarding aangehaalde woorden « de agent W. heeft ook een valschen eed afgelegd » heeft geuit in de Friesche taal ;

O. dat het Hof door de hierboven gerelateerde bewijsmiddelen, opleverende de daartoe redengevende feiten en omstandigheden, bewezen acht en de overtuiging heeft bekomen, dat verdachte het hem te laste gelegde feit heeft begaan ;

O. dat het Hof voorts uit het beroepen vonnis nog overneemt hetgeen in de aantekening daarvan is vermeld betreffende de gedane klacht en het karakter van het gepleegde feit ;

O. enz. (verdachte opnieuw wegens eenvoudige belediging veroordeeld tot f 20 boete ; R. d.).

(Weekblad van het Recht, Nr 12667).

## Vlaamsche Juristen

leest en verspreidt de Vlaamsche wetenschappelijke rechtsliteratuur !

Prof. Mr. Albert KLUYSKENS : Beginselen van het burgerlijk Recht :

Deel 1. De Verbintenissen (2de druk).

» 2. De Eriënissen.

» 3. Schenkingen en testamenten.

Prof. Mr. Niko GUNZBURG : Het Huwelijkskontraat.

Prof. M. Louis FREDERICQ : Beginselen van het Belgisch Handelsrecht :

Deel I. Handelsdaden — Kooplieden — Handelsovereenkomsten : Verkoop, pand en warrant — Contracten met de Handelsagenten — Handelseffecten — Bankverrichtingen, Checks en rekeningen-courant.

Deel 2. Vennootschappen.

Prof. Paul BELLEFROID : Dictionnaire français-néerlandais des Termes de droit. (3de uitgave).

Prof. Paul BELLEFROID : Formulierboek van burgerlijke rechtsvordering.

J. SIMON en P. DE BEUS : Belgische Strafwetten.

Mr. A. RODENBACH : Welk is mijn Recht? Erfdiensbaarheden.

Prof. Mr. Emiel VAN DIEVOET. : Wat eigenaar en pachter van ons Pachtrecht behooren te weten. (2de uitgave met de medewerking van Mr. Jozef RONDOUT).

M. Karel BRANTS : De Staatsinrichting van België : Beginselen van grondwettelijk Recht en van administratief Recht. (Met voorrede van Prof. E. Van Dievoet). 2de druk.

Idem : Het Belgische Gemeenterecht. Samenstelling, inrichting en bevoegdheid der Gemeentebesturen.

Mr. J. M. MARX : De Politiekrachten der Burgemeesters. (2de uitgave).

Door volksvertegenwoordigers Borginon en Romsée werden nog volgende amendementen aan het wetsontwerp op het gebruik der talen in gerechtszaken ingediend.

Art. 5. — Te vervangen door volgende tekst :

1. — Wanneer de verweerder woonachtig is in een Vlaamsche of in een tweetalige op de taalgrens gelegen gemeente, gelegen binnen het gebied van een vredegericht waar, krachtens het eerste artikel, de rechtspleging in het Fransch moet gevoerd worden of wanneer hij woonachtig is in een Waalsche gemeente of in een tweetalige op de taalgrens, gelegen binnen het gebied van een vredegericht waar, krachtens artikel 2, de rechtspleging in het Nederlandsch moet gevoerd worden, wordt het gebruik der talen, voor dit rechtscollege geregeld als volgt :

De akte tot inleiding van het geding wordt in de Fransche of in de Nederlandsche taal gesteld, volgens dat de verweerder woonachtig is in een gemeente met Fransche of Nederlandsche bestuurstaal, en de rechtspleging wordt voortgezet in de taal gebezigd voor het opstellen van die akte tenzij de verweerder voor alle verweer en alle exceptie zelfs van onbevoegdheid, vraagt dat de rechtspleging in de andere taal voortgezet worde.

2. — Wanneer de verweerder woonachtig is in een Vlaamsche of in een tweetalige gemeente op de taalgrens gelegen binnen het gebied van een burgerlijke rechtbank in eersten aanleg rechtdoende, van een rechtbank van koophandel of van een werkrechtssraad, waar, krachtens het eerste artikel, de rechtspleging in het Fransch moet gevoerd worden of, wanneer hij in een Waalsche of in een tweetalige gemeente op de taalgrens woonachtig is, gelegen binnen het gebied van een burgerlijke rechtbank in eersten aanleg rechtdoende, van een rechtbank van koophandel of van een werkrechtssraad waar, krachtens artikel 2 de rechtspleging in het Nederlandsch moet gevoerd worden, zal dit rechtscollege, bijaldien de verweerder dit aanvraagt voor alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid, en indien het college de door den verweerder aangevraagde taal onmachtig is, de verweerder verwijzen voor de dichtsbijzijnde rechtbank in eersten aanleg rechtdoende, rechtbank van koophandel of werkrechtssraad, waar de rechtspleging in het Nederlandsch of in het Fransch gevoerd wordt.

Art. 6. — § Als volgt wijzigen :

Wanneer de verweerder woonachtig is in een Duitsche, een Vlaamsche of een tweetalige gemeente, gelegen binnen het gebied van een burgerlijke rechtbank in eersten aanleg rechtdoende, van de rechtbank van koophandel of van den werkrechtssraad van Verviers, zal dit rechtscollege zoo de verweerder het aanvraagt vóór alle verweer en alle exceptie, zelfs van onbevoegdheid, bevelen dat de rechtspleging in het Duitsch of in het Nederlandsch voortgezet worde.

Art. 7. — Te vervangen door volgende tekst :

Wanneer in een zelfde zaak meerdere verweerdens zijn en dat, krachtens voorgaande artikelen de akte tot inleiding van het geding in het Fransch of in het Nederlandsch moet gesteld worden, naar gelang de verweerder woonachtig is in een gemeente met Fransche of in een met Nederlandsche bestuurstaal, wordt, voor het opstellen der akte, van een of andere dezer talen gebruik gemaakt, volgens dat de meerderheid van de verweerdens in een gemeente met Fransche of in een met Nederlandsche bestuurstaal woonachtig zijn.

In geval van gelijkheid wordt de akte tot inleiding van het geding gesteld in het Fransch of in het Nederlandsch, volgens de keuze van den eischer.

Wanneer, in een zelfde zaak, meerdere verweerdens zijn en dat, krachtens voorgaande artikelen, de keus van de taal der rechtspleging aan den verweerder behoort, wordt de taal gebruikt, die door de meerderheid is gevraagd. In geval van gelijkheid, duidt de rechter zelf de taal aan, waarin de rechtspleging moet voortgezet worden, daarbij rekening houdende met de aangelegenheden; zijne beslissingen moeten met redenen omkleed zijn en zij is niet vatbaar voor beroep noch voor verzet.

Art. 9. — Te vervangen door volgende tekst :

De akten van de willige rechtsmacht worden gesteld in de taal welke bij de voorgaande artikelen voor de eigenlijke rechtsmacht is voorzien.

De notulen van de bijeenkomsten der familieraden worden opgemaakt in de bestuurstaal van de gemeente waar de voogdij opengevallen is; echter wanneer de omstandigheden het vereischen zal de rechter, bij met redenen omkleede beslissingen een afwijking van dezen regel toelaten.

In de Brusselsche agglomeratie en in de tweetalige gemeenten op de taalgrens zal de meerderheid van den familieraad daartoe door den rechter uitdrukkelijk aangezocht, beslissen in

welke taal de notulen worden opgemaakt. Van deze beslissing wordt in de notulen melding gemaakt.

Art. 17. — Te vervangen door volgende tekst :

Wanneer de verdachte woonachtig is in een Vlaamsche of in een tweetalige gemeente op de taalgrens gelegen binnen het gebied van een pointierechtbank waar het gebruik van de Fransche taal is gevorderd, of in een Waalsche of in een tweetalige gemeente op de taalgrens gelegen binnen het gebied van een politierechtbank waar het gebruik van het Nederlandsch is gevorderd, worden, voor hetgeen hem betreft tegenover dit rechtscollege de bij het vorig artikel voorziene bepalingen toegepast.

Wanneer de verdachte woonachtig is in een Vlaamsche of in een tweetalige gemeente gelegen op de taalgrens, gelegen binnen het gebied van een correctionnele rechtbank waar het gebruik van de Fransche taal is gevorderd, of in een Waalsche of in een tweetalige gemeente op de taalgrens gelegen binnen het gebied van een correctionnele rechtbank waar het gebruik van het Nederlandsch is gevorderd, wordt voor dit rechtscollege de rechtspleging gevoerd in de in art. 14 voorziene taal. Echter zal de rechtbank, wanneer zij de door den verdachte aangevraagde taal onmachtig is en de verdachte daartoe op de bij artikel 16 voorziene wijze zal aanvraag hebben gedaan, den verdachte verwijzen voor de dichtsbijgelegen Vlaamsche of Fransche correctionnele rechtbank.

Art. 18. — Laatste alinea als volgt wijzigen :

Wanneer de verdachte woonachtig is in een Duitsch- of Vlaamsch-spreekende of tweetalige gemeente, gelegen binnen het gebied van de correctionnele rechtbank van Verviers, en dat hij daartoe de aanvraag doet op de bij artikel 16 aangeduide wijze, wordt de rechtspleging voor dit rechtscollege in het Duitsch of in het Nederlandsch gevoerd.

Art. 24. — Te vervangen door volgende tekst :

Vóór de Hoven van Beroep, het Krijgshof en de burgerlijke-, handels- en strafrechtbanken in hooger beroep uitspraak doende, wordt behouden het geen hierna is voorbehouden, voor de rechtspleging gebruik gemaakt van de taal waarin de bestreden beslissing is gesteld.

De burgerlijke rechtbanken en correctionnele rechtbanken wier zetel is gevestigd in de provinciën en het arrondissement bij artikel 1 aangeduid, wanneer zij in beroep kennis nemen van in het Nederlandsch gevonniste zaken, zullen de verwijzing der zaken bevelen naar de dichtsbijgelegen der burgerlijke en correctionnele rechtbanken van een dezer bij artikel 2 aangeduide provinciën en arrondissement.

Eeveneens, de burgerlijke rechtbanken en de correctionnele rechtbanken wier zetel is gevestigd in de provincien en het arrondissement bij artikel 2 aangeduid, zullen, wanneer zij in beroep kennis nemen van in het Fransch gevonniste zaken, de verwijzing der zaken bevelen naar de dichtsbijgelegen der burgerlijke en correctionnele rechtbanken van een der bij artikel 1 aangeduide provinciën en arrondissement.

Art. 34. — Te vervangen door volgende tekst :

Aan elke in het Nederlandsch gestelde akte van rechtspleging of vonnis of arrest, waarvan de betekening moet worden gedaan in een Waalsche of tweetalige gemeente van het Rijk, zal een Fransche vertaling worden toegevoegd.

Aan elke in het Fransch gestelde akte van rechtspleging of vonnis of arrest, waarvan de betekening moet worden gedaan in een Vlaamsche of tweetalige gemeente van het Rijk, zal een Vlaamsche vertaling worden toegevoegd.

Aan elke in het Nederlandsch of in het Fransch gestelde akte van rechtspleging of vonnis of arrest, waarvan de betekening moet worden gedaan in een Duitsch-spreekende gemeente van het Rijk, zal een Duitsche vertaling worden toegevoegd :

Van de voorschriften van dit artikel mag worden afgeweken, indien de partij aan welke de betekening moet worden gedaan, voor de rechtspleging de taal zal hebben gekozen of aanvaard, in dewelke de akte, het vonnis of het arrest is gesteld. In repressieve en criminele zaken zijn de kosten dezer vertaling ten laste der Schatkist; in andere zaken worden zij mede begroot.

\* \*

Volksvertegenwoordigers David en Somerhausen dienen hunnerzijds volgende amendementen in :

Art. 6. — Alinea 2 § 1 te doen luiden als volgt :

Voor de vredegerichten van Malmedy, Aubel en Limbourg... (het overige zooals in het ontwerp).

Art. 10. — In fine, toevoegen :

Die bekendmakingen mogen in het Duitsch gedaan worden, in de Duitschspreekende ge-

meenten van het arrondissement Verviers.

Art. 18. — Alinea 3 te doen luiden :

Wanneer de belichte woonachtig is in een Duitsche gemeente gelegen in het rechtsgebied van de correctionnele rechtbank van Verviers, wordt de rechtspleging vóór deze rechtbank in het Duitsch gevoerd, behalve wanneer hij, op de bij art. 36 voorziene wijze, vraagt dat deze in het Fransch zou geschieden.

Art. 38. — Een 3<sup>e</sup> toe te voegen luidende :

Niemand kan benoemd worden tot Vrede-rechter te Eupen, Malmedy, St-Vith, Aubel en Limbourg, tenzij hij het bewijs levere van zijn kennis van de Duitsche taal. Dit bewijs zal blijken uit een examen op de wijze voorzien bij art. 36.

Art. 43. — Alinea 3 te vervangen door den volgende tekst :

Dit bewijs wordt geleverd op grond van een examen, op de wijze voorzien bij artikel 36 van deze wet.

Art. 46. — 1. De volgorde van n<sup>o</sup> 5<sup>e</sup> en 6<sup>e</sup> te verwisselen; 2. N<sup>o</sup> Nieuw te doen luiden :

Een griffier van het Hof van Beroep, te Luik, een griffier van de rechtbank van eersten aanleg en van de rechtbank van koophandel te Verviers, alsmede de griffiers van de vredegerichten van Eupen, St-Vith, Malmedy, Aubel en Limbourg, moeten de Duitsche taal kennen.

\* \*

Door Volksvertegenwoordiger Jenn'ssen werd een wetsvoorstel ingediend ertoe strekkende om sommige gemeenten van de taalgrens toe te laten hun aanhechting te vragen bij een naburige provincie of een naburig arrondissement.

Het wetsvoorstel luidt :

Eerste artikel : De hierna genoemde gemeenten van de taalgrens, welke, vóór 1 Januari 1934, daartoe den wensch uitdrukken door een stemming bij meerderheid van ten minste de twee derden der leden van hun Gemeenteraad, zullen, binnen den termijn van drie maanden, te rekenen van deze stemming, afgescheiden worden van de provincie of van het arrondissement waarvan zij deeluitmaken en, voor wat het bestuur aangaat, gehecht worden aan de door hen aan te duiden meest naburige provincie of het meest naburig arrondissement.

Art. 2 : Bedoelde keuze is voorbehouden aan de gemeenten :

Arrondissement Ieper : Ploegsteert, Waastetn, Neerwaasten, Houtem, Komen, Nieuwkerke ;

Arrondissement Kortrijk : Moeskroen, Luigne, Spiere, Dottenijs, Helkijn, Herzeuw, Rekem ;

Arrondissement Oudenaarde : Orroir, Amen-gijs, Rozenaken ;

Arrondissement Brussel : Bierk, St-Renelde ;

Arrondissement Leuven : Sluizen, Opheilssem, Neerheilssem, Zittert-Lummen ;

Arrondissement Hasselt : Kersworm ;

Arrondissement Tongeren : Wouteringen, Rukkeling o/d Jeker, Bitsingen, Vonk, Eben-emaal, Ternaaien ;

Arrondissement Ath : Everbeek ;

Arrondissement Zennik : Bever, St-Pieters-Kapelle, Mark, Edingen, Lettelingen ;

Arrondissement Borgworm : Attenhoven, Eliksem, Walshoutem, Laar, Landen, Neerhespen, Neerlanden, Neerwinden, Overhelpen, Overwinden, Rumsdorp, Walsbest, Waasmont, Wange en Wezeren ;

Arrondissement Luik : Moelingen, 's Graven-voeren ;

Arrondissement Verviers : St-Martens-Voeren, St-Pieters-Voeren, Teuven, Remersdaal en Aubel.

## Rechterlijk Leven

### RECHTERLIJKE ORDE

Bij koninklijk besluit van 17 November 1933 is aan den heer Janssens (F.-A.-F.-R.), op zijn verzoek, ontslag verleend uit zijn ambt van eersten adjunct referendaris aan de rechtbank van koophandel te Brussel.

Hij is tot het emeritaat toegelaten en gemachtigd tot het voeren van den eertitel van zijn ambt.

### NOTARIAAT

Bij koninklijke besluiten van 17 November 1933 : Is, op hun verzoek, ontslag verleend :

Aan den heer Boury (J.-F.-G.), uit zijn ambt van notaris ter standplaats Antwerpen.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eertitel van zijn ambt ;

Aan den heer Wynants (F.-J.-J.), uit zijn ambt van notaris ter standplaats Opwyck.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eertitel van zijn ambt.

Zijn tot notaris benoemd : Ter standplaats Antwerpen, de heer Raveschot (A.-M.-G.-L.-B.), doctor in de rechten, candidaat-notaris te Antwerpen, ter vervanging van den heer Boury ;

Ter standplaats Opwyck, de heer Wynants (V.-M.-E.-A.), candidaat-notaris te Opwyck, ter vervanging van den heer Wynants, F. ;

Ter standplaats Aalen, de heer Defraene (E.-J.), candidaat-notaris te Tubeke, ter vervanging van wijlen den heer Hubert.

## Curiosa

### DE MOTIE VAN DEN TUCHTRAAD DER BALIE TE GENT

In ons vorig nummer hebben we gewag gemaakt van de motie die aangenomen was geworden door den Tuchtraad der Gentsche Balie tegen het wetsontwerp der Kamercommissie en wij hebben eveneens de krachtdadige en waardige verklaring gepubliceerd die onze Confratres Mr Zenner, lid van den Tuchtraad, in het blad « De Standaard » heeft doen verschijnen.

Thans vernemen wij dat de Tuchtraad der Gentsche Balie de motie waarvan sprake heeft doen worden aan al de Parlementsleden en men overhandigt ons een van de gedrukte exemplaren, rechtstreeks uitgaande van den Tuchtraad, waarop de bewuste motie gedrukt staat.

Wij kunnen niet weerstaan aan den lust den tekst van deze motie in ons blad af te drukken enkel en alleen om onze lezers toe te laten te oordeelen over taal en stijl waarin die motie gesteld is.

Het is toch werkelijk bedroevend te moeten vaststellen dat dergelijk stuk, uitgaande van een Tuchtraad der advocatenorde in de Vlaamsche stad Gent, wordt opgesteld in een taal die voor een schooljongen van de middelbare school dadelijk door zijn examen zou zakken. Dat onze lezers zelf oordeelen. Wij hebben de meest schreeuwende fouten en verkeerde uitdrukkingen in hoofdletters gedrukt.

\* \* \*

### DE TUCHTRAAD DER ADVOKATENORDE BIJ HET HOF VAN BEROEP VAN GENT

Door den heer Minister van Rechtswezen aangezocht zijn advies te geven aangaande de wetsontwerpen en wetsvoorstellen betreffende het gebruik der talen in rechterlijke aangelegenheden.

Na daarover beraadslaagd te hebben in aanwezigheid der gewezen Stadhouders, Meesters O. Vander Eecken, V. Decosseux en L. Verhaeghe, TEN TITEL VAN RAADPLEGING, daartoe uitgenodigd.

Stelt vast dat in het gebied van het Hof van Beroep van Gent, de magistraten van alle burgerlijke en handelsrechtbanken, de twee landstalen kennen, derwijze dat zij in staat zijn de goede TOEPASSING VAN HET GERECHT TE VERZEKEREN.

Drukt zijn spijt uit dat de bijzondere Commissie geweigerd heeft ZICH TE LATEN INBOEZELMEN door het wetsvoorstel, op 25 Januari 1933, door de Regeering neergelegd, en hetwelk eene ruime plaats verleende aan de gewone opvattingen van verdraagzaamheid en vrijheid.

VOLGENS HEM beheerschen twee grondbeginselen het problema :

1<sup>o</sup> In strafzaken, is het vooral noodig de rechten der verdediging te waarborgen, door rekening te houden, voor wat het gebruik der talen betreft, VAN DEN WIL DES BETICHTEN. — De huidige wetsbepalingen doen het; eene nieuwe wetgeving schijnt hier dus noch noodzakelijk, noch nuttig.

2<sup>o</sup> In burgerlijke en handelszaken, stelt het feit van zich in rechte te voorzien, het gebruik van een privaatrecht daar. Dus moeten partijen zooals het Regeeringsontwerp het wil, het v.m.o.g.n. hebben, HUNNE GEBORENE OF EVENTUEELE BETWISTINGEN, betreffende het gebruik der talen, vrij te regelen.

Indien nochtans de wetgever, in dergelijke aangelegenheden, het gebruik eener bepaalde taal oplegde, dan nog is de Raad van oordeel.

A. Dat, ingevolge de rechtsgrondbeginselen, de akten van rechtsvordering, welke in overtrekking der wet zouden gedaan worden, slechts door eene BETREKKELIJKE NIETIGHEID ZOUDEEN AANGETAAT ZIJN; waaruit vloeit, om de BEWOR- DINGEN van artikel 11 van het voorstel der Regeering te gebruiken dat « de nietigheid zal gedeekt zijn indien zij niet wordt aangevoerd, vóór ale verweer, of exceptie, zelfs van onbevoegdheid, of in eenige akte, ingevolge de nietige akte, opgemaakt door de partij die zich op de nietigheid zou kunnen beroepen ».

B. Dat met recht en reden het Regeeringsvoorstel de wetgeving voorschrijft beperkt op de geschrevene rechtsvordering en er z.n. van ONTHOUD ZE uit te breiden tot de pleidooien.

De raad acht het nuttig, eene tegenstrijdigheid aan te stippen in het systeem der bijzondere Commissie. Deze verleent aan den RECHTSHEBBENDEN het onbetwistbaar recht zijne verdediging voor te dragen in persoon en in de taal zijner keuze (art. 26) maar integendeel onderwerpt zij aan bijzondere INKRIMPINGEN het pleidooi VAN ZOODRA HET VAN EEN ADVOKAAT VOORTKOMT.

Alhoewel de raad zich bij deze koreit opmerkingen had willen beperken, acht hij het nochtans nuttig de aandacht van de Regeering te vestigen op den gebrekkelijken tekst van art. 36 en 48 door de bijzondere Commissie voorgesteld.

Art. 36 stelt in grondbeginselen DAAR dat de candidaat voor rechterlijke ambten in het vlaamsche land, door zijn diploma moet bewijzen « dat hij de examens van het doctoraat in Rechten in het Nederlandsch heeft afgelegd ».

Deze eischt zoo een ernstige AANSLAG PLEGEN op de verworvene rechten, indien hij niet VOLLEDIGD werd door eene bepaling als deze voorzien bij art. 49 art. 7 der wet van 10 April 1890 en 3 Juli 1891 welke van het examen ontslaat, deze die den graad van Doktor in Rechten zullen verkregen hebben, voor het in voege treden van art. 36, 1<sup>o</sup> te zeggen (volgens art. 47, al. 1) voor eersten Januari 1938.

Voor wat artikel 48 van den Tekst der Commissie betreft is de Raad van oordeel dat, indien de Wetgever denkt de taal der pleidooien te moeten regelen, niet eene beweegreden het verschil van benaming der advocaten van Brussel en van deze der andere Balies kan verrechtvaardigen. Er dient overigens te worden opgemerkt dat het verslag de twee datums die erin voorkomen door niets STAAFD : (1 Januari 1926 en 1 Januari 1930). De eenige datum die, in het stelsel der Commissie zou kunnen verrechtvaardigd worden, is deze van 1 Januari 1935. De Commissie heeft werkelijk uit het oog verloren dat slechts vanaf de examentellingen van 1935, zij die gelegenheid zullen gehad hebben eene juridische voorbereiding uitsluitend in de vlaamsche taal te genieten, het diploma van Doktor in de Rechten zullen kunnen bekomen.